

รายงานการวิจัย

การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี
เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี

An analysis of signs in Thao Suranaree Worship Dance
on the Occasion of the 555th Anniversary of Nakhon Ratchasima

วชิรรัตน์ นรินทร์เตชาภัทร์

รายงานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

มกราคม พ.ศ. 2567

ชื่อวิจัย   การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมือง
นครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี

ผู้วิจัย   วชิรรัตน์ นิรันดรเตชาภัทร์

ปี พ.ศ.   2566

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี” เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี และวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ปี 2566 ทั้งหมด 7 เพลง ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลิปวีดิทัศน์การรำบวงสรวงท้าวสุรนารีจำนวน 2 คลิปที่เผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูป จัดทำโดยเหล่ากาชาดจังหวัดนครราชสีมาเพื่อฝึกซ้อมรำด้านหลังและการฝึกซ้อมรำแบบเห็นด้านหน้าแบบกระจก

ผลการวิจัยพบว่าสัญลักษณ์ผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) เป็นการสื่อสารอำนาจของจังหวัดนครราชสีมา โดยแสดงศักยภาพของท้องถิ่นในทุกด้าน นอกจากนี้ยังสะท้อนความผูกพันต่อพิธีกรรมรำบวงสรวงท้าวสุรนารีอย่างเหนียวแน่น ทั้งนี้เพื่อแสดงความจงรักภักดีต่อวีรสตรีที่กอบกู้เมืองนครราชสีมาตามข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ถ่ายทอดผ่านเนื้อเพลงเนื่องในโอกาสสำคัญเพื่อสื่อสารความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ที่มีทั้งง่ายและยากตามแก่นเรื่องของเพลง โดยเนื้อเพลงและท่ารำมีความสัมพันธ์กับท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) งานวิจัยนี้เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ในการวิเคราะห์การรำบวงสรวงท้าวสุรนารีว่าด้วยเรื่องสัญลักษณ์วิทยา และเพื่อประยุกต์ใช้ในสหสาขาวิชาอื่น ๆ ในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

คำสำคัญ: สัญลักษณ์, รำบวงสรวง, ท้าวสุรนารี

Research Title   **An analysis of signs in Thao Suranaree Worship Dance on the Occasion of the 555th Anniversary of Nakhon Ratchasima**

Author   **Wachirarat Nirantechaphat**

Year   **2023**

Abstract

A Study of “An analysis of signs in Thao Suranaree Worship Dance on the Occasion of the 555th Anniversary of Nakhon Ratchasima”. This is a qualitative research. The objective of this study was to analyze the symbols that appear in the worship dance of Thao Suranaree. and analyze the creation of symbolic meanings in the Thao Suranaree worship dance. This research used the method of selecting a purposive sampling, Year 2023, total 7 songs. The researcher collected data from two practice clips of the Thao Suranaree worship dance that were distributed via YouTube that produced by Red Cross Organization of Nakhon Ratchasima Province to practice dancing behind the mirror and dancing in front of a mirror.

The results of the research showed that the symbols through the lyrics/themes communicate the power of Nakhon Ratchasima Province by showing the local potential in every aspect. In addition, it also reflects the strong attachment to the ceremony of worshipping Thao Suranari. This is to show loyalty to the heroines who saved the city of Nakhon Ratchasima according to historical information conveyed through song lyrics on important occasions in order to communicate the denotative meaning and connotative meaning through dancing format that are both easy and difficult according to the theme of the song. The lyrics and dance moves are related to the melody/elements of the song. This research is a guideline for developing knowledge in analyzing the Thao Suranaree worship dance regarding semiotics, and to apply it in other interdisciplinary fields in the social and cultural dimensions of the local area.

Keywords: Signs, Suranaree Worship Dance, Thao Suranaree

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้บริหารและเจ้าหน้าที่คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครราชสีมาทุกท่านที่สนับสนุนการทำวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สัญญาณในการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาส เฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี”

- ขอขอบคุณหน่วยจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ขอขอบคุณเหล่ากาชาดจังหวัดนครราชสีมาที่อนุญาตให้ใช้คลิปวิดีโอที่จัดทำขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566
- ขอขอบคุณ คุณอรจิรา ศิริมงคล ประธานแม่บ้านมหาดไทย จังหวัดนครราชสีมา
- ขอขอบคุณ คุณธีระภรณ์ ไวสันเทียะ กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอสพีไอ แมนเนจเม้นท์ จำกัด
- ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่สละเวลาอันมีค่าเพื่อให้ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์อย่างยิ่งสำหรับการทำวิจัยครั้งนี้
- ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์เนตรชนก บัวนาค รองคณบดีฝ่ายวิจัยและเครือข่ายสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวิชัย คำเจริญ รองประธานหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ขอขอบคุณ อาจารย์ ดร.ชุมพล ชะนะมา รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
- ขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นวลรวี กระจ่างทอง อาจารย์ประจำหลักสูตรนาฏศิลป์ไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ที่ผลักดันให้งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
- ขอขอบคุณ อาจารย์สัมพันธ์วัช ธีญวงษ์ อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต (ภาษาและวรรณคดีไทย) คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่เสนอความคิดเห็นเพื่อให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
- ขอขอบคุณครอบครัว “นิรันดร์เตชาภัทร์” ที่สนับสนุนผู้วิจัยทุกเรื่องเสมอมา

งานวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัยจากคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ปีงบประมาณ 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	1
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	2
กิตติกรรมประกาศ.....	3
สารบัญ.....	4
สารบัญตาราง.....	6
สารบัญรูปภาพ.....	7
บทที่ 1 บทนำ.....	8
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	8
ปัญหาคำวิจัย.....	10
วัตถุประสงค์.....	10
ขอบเขตของการวิจัย.....	11
นิยามศัพท์.....	12
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	12
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	12
บทที่ 2 แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับบทเพลงรำบวงสรวงท้าวสุรนารี.....	13
แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม.....	17
ทฤษฎีสัญญาวิทยา (Semiology).....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	24
บทที่ 3 ระเบียบวิธีวิจัย.....	27
วิธีการทำการวิจัย.....	27
แหล่งข้อมูล.....	27
การเก็บรวบรวมข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล.....	28
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
การทดสอบเครื่องมือ.....	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
แผนผังการดำเนินงานวิจัย.....	29
การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล.....	30
บทที่ 4 ผลการวิจัย.....	31
1. บทนำ.....	32
2. เพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช).....	33
3. เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช).....	35
4. เพลงราชสีมาสง่าสวยสม.....	36
5. เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์.....	37
6. เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก.....	38
7. เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า).....	40
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ.....	43
สรุปผลการวิจัย.....	43
อภิปรายผล.....	46
ข้อเสนอแนะ.....	47
รายการอ้างอิง.....	48
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	50
ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์.....	51
แบบตอบรับการตีพิมพ์เผยแพร่ใน Interdisciplinary Academic and Research Journal.....	52

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
ตารางที่ 3.1 แบบสรุปรูปเครื่องมือในการวิจัย (Research Measurement).....	29
ตารางที่ 3.2 แผนผังการดำเนินการวิจัย.....	29

สารบัญรูปภาพ

ภาพที่	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์สัญญาะในการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี.....	12
ภาพที่ 4.1 การไหว้ของนางรำช่วงบหน้าของการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี.....	32
ภาพที่ 4.2 ทำรำเพลงช่องลมโซย (ทำนองมโหรีโคราช).....	34
ภาพที่ 4.3 ทำรำเพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช).....	36
ภาพที่ 4.4 ทำรำเพลงราชสีมาสง่าสวยสม.....	37
ภาพที่ 4.5 ทำรำเพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์.....	38
ภาพที่ 4.6 ทำรำเพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก.....	40
ภาพที่ 4.7 ทำรำเพลง สดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า).....	42

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี หรือ ย่าโม ของชาวโคราช ตั้งเด่นตระหง่านอยู่กลางตัวเมือง หล่อด้วยทองแดงรมดำ สูง 1.85 เมตร 325 กิโลกรัม เป็นรูปท้าวสุรนารีตัดผมทรงดอกกระพุ่มถอนไร แต่งกายด้วยเครื่องยศที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 นุ่งผ้าจีบยกทองคำขัดเข้มขัด หมสไบเฉียงบำ สวมตุ้มหู สวมตะกรุดพิสมรมงคล 3 สายทับสไบ นิ้วก้อยนิ้วนางทั้งสอง สวมแหวนนิ้วละวง มือขวากุมดาบ ด้ามดาบจำหลักลายสอดอยู่ในฝักจำหลักลาย ปลายจรดพื้น มือเท้าสะเอวหันหน้าเฉียงซ้ายเล็กน้อย ก้มหน้าหน่อย ๆ มาทางทิศตะวันตกทางกรุงเทพมหานคร ว่ากันว่าเพื่อแสดงความเคารพต่อพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว (เดลินิวส์ออนไลน์, 2567 : ออนไลน์)

การจัดพิธีรำบวงสรวงท้าวสุรนารี ณ บริเวณลานย่าโมนั้นมีกำหนดการจัดตรงกับวันที่ 23 มีนาคม ของทุกปี ทั้งนี้เพื่อแสดงความรัก ความสามัคคี สดุดีวีรกรรมของสตรีผู้มีความกล้าหาญผู้มีความสามารถในการกอบกู้บ้านเมือง นครราชสีมาได้

จุดเริ่มต้นของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีครั้งแรกปี พ.ศ. 2539 ตามคำริของนายสุพร สุภสร ผู้ว่าราชการจังหวัด เพื่อให้รำลึกถึงคุณงามความดีของท้าวสุรนารีที่กอบกู้เมืองโคราชและเพื่อฉลองวันแห่งชัยชนะของจังหวัด โดยกำหนดกิจกรรมวันรำบวงสรวงท้าวสุรนารีทุกวันที่ 23 มีนาคม ของทุกปี ด้วยพลังความศรัทธาการรวมกลุ่มจึงเกิดขึ้นด้วยความร่วมมือจากกาชาดจังหวัดนครราชสีมาและตัวแทนสตรีผู้สูงศักดิ์ของจังหวัดนครราชสีมา มีการปรับเปลี่ยนทำนองเพลงจากโปงลางเป็นเพลงทำนองโคราช และยังคงใช้เพลงท่วงทำนองสรภัญญะสำหรับรำทุกปี แต่จะมีการปรับเปลี่ยนเพลงอื่นตามแต่สถานการณ์ในแต่ละปี หากมีการไว้อาลัยให้กับพระมหากษัตริย์หรือราชวงศ์ ก็จะทำให้ทำรำแบบราชสำนัก ต่อมาปรับเปลี่ยนเพลงที่ใช้รำให้มีความสนุกสนานมากยิ่งขึ้น (วชิราวัฒน์ นิรันดรเตชา ภัทร์, 2565 : น.427)

การสื่อสารความรัก ความสามัคคี ผ่านทำรำ การแต่งกาย ท่วงทำนองเพลง และอาศัยการฝึกซ้อมก่อน กำหนดการแสดงนั้นเป็นอัตลักษณ์ของกลุ่มผู้รำบวงสรวงที่สะท้อนวิถีชีวิตของชาวนครราชสีมาออกมา ซึ่ง “อัตลักษณ์ท้องถิ่นเกิดจากสิ่งต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นในแต่ละพื้นที่ ปัจจุบันการเคลื่อนไหวของสังคมแนวใหม่ (New Social Movement) พยายามที่สร้างหรือแสดงอัตลักษณ์ โดยมีจุดมุ่งหมายสำคัญอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงค่านิยมและ

พัฒนาการทางเลือกสำหรับวิถีชีวิต ด้วยการสร้างนวัตกรรมและสร้างสรรค์ วิถีชีวิตแบบใหม่ (Creation of New Life Style) (ทินวงษ์ รักอิสสระกุล, 2554)

“การรำบวงสรวงท้าวสุรนารี” ที่ถูกสร้างขึ้นเป็นสัญลักษณ์ทางสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์ร่วมกันระหว่างชนชั้นผู้นำและผู้ตาม ถูกออกแบบสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สื่อสารออกทางองค์ประกอบของการแสดง ด้านดนตรีคำร้องทำนองเพลง ด้านเครื่องแต่งกาย (วีระพงษ์ ตามกลาง, 2561)

เดอ โซซูร์ ได้แยกแยะประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท (De Saussure, 1974 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542) คือ 1) ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) อันได้แก่ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษร เป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ 2) ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ได้แก่ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงของกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล

การกำหนดท่ารำต่าง ๆ ของกลุ่มผู้รำบวงสรวงนั้นครุฑนาฏศิลป์จากวิทยาลัยนาฏศิลป์นครราชสีมาและสถานศึกษาที่เป็นเครือข่ายของผู้จัดงานเป็นผู้กำหนด ส่วนการเลือกสีผ้าและแบบชุดนั้นผ่านความเห็นชอบตั้งแต่ริเริ่มการรำบวงสรวงว่าเป็นแบบสตรีผู้สูงศักดิ์ การกำหนดเช่นนี้เนื่องจากนางรำในยุคแรกเป็นสตรีที่มียศถาบรรดาศักดิ์ ระยะเวลาจึงเปิดกว้างด้วยการใช้คำว่า “สตรีชาวจังหวัดนครราชสีมา” เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ที่มีจิตศรัทธาท้าวสุรนารีเข้ามาร่วมฝึกซ้อมและรำในพื้นที่จังหวัดเตรียมให้ ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์ นครราชสีมา ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่า และศูนย์การค้าเทอร์มินัล 21 นอกจากนั้นในชุมชนของนางรำยังจัดให้มีพิธีรำบวงสรวงซึ่งเลือกใช้เพลงทำนองสรภัญญะที่เป็นเพลงประกอบหลัก และเปลี่ยนชุดด้วยการใช้ผ้าประจำท้องถิ่น เช่น ใช้ผ้าเงียงนางดำ อ.สูงเนิน หรือผ้ายวน อ.สีคิ้ว ตัดชุดรำบวงสรวงท้าวสุรนารี

ในการฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ในปี 2566 นั้นจะมีการเตรียมความพร้อมการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีโดยสตรีลูกหลานย่าโม จำนวน 10,555 คน ส่วนกิจกรรมต่าง ๆ ภายในงานฉลองวันแห่งชัยชนะของท้าวสุรนารี 12 วัน 12 คืน ประกอบด้วยการแสดงศิลปวัฒนธรรมของดีเมืองโคราชย้อนยุค การแสดงสื่อผสม แสงสีเสียงอิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับวีรกรรมย่าโม การจำหน่ายสินค้า OTOP ตลอดจนนิทรรศการและบูรณาการสัมพันธ์ของส่วนราชการ ยังมีการแสดงดนตรีและกิจกรรม ณ เวทีกลางจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน อีกทั้งดาราศิลปินนักร้องชื่อดังมากมายเข้าร่วมงาน คาดว่าตลอดการจัดงานจะมีเงินหมุนเวียนในจังหวัดไม่ต่ำกว่า 100 ล้านบาท (โคราชเมืองที่คุณสร้างได้, 2566 : ออนไลน์)

การสื่อสารด้วยการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีถ่ายทอดผ่านท่ารำ การขับร้องที่ใช้ภาษาโคราช ประกอบเสียงเพลงที่ใช้ประกอบการรำรำ ในวันแสดงจะคัดสรรเสื้อผ้า เครื่องประดับเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การสื่อความหมายต่าง ๆ ผ่านการถ่ายทอดโดยมีครูผู้ฝึกซ้อมรำเป็นผู้นำรำ และใช้สถานที่ที่ผู้คนสามารถเดินทางมา

ได้สะดวก ได้แก่ ห้างสรรพสินค้าเดอะมอลล์นครราชสีมา ศูนย์การค้าเซ็นทรัลพลาซ่านครราชสีมา ศูนย์การค้าเทอร์มินัล 21 เพื่อสร้างความสัมพันธ์ให้ผู้ที่อยู่ในเครือข่ายมีความผูกพันกันอย่างแน่นแฟ้น

นอกจากนั้นการฝึกซ้อมรำวงสรวงท้าวสุรนารีตามความต้องการของนางรำวงสรวงท้าวสุรนารีนั้นเหล่ากาชาดจังหวัดนครราชสีมาได้จัดทำคลิปเพื่ออำนวยความสะดวกให้นางรำซ้อมรำได้ตามความสะดวกผ่านช่องทางยูทูป โดยในปี 2566 มีการกำหนดเพลงทั้ง 7 เพลงเพื่อให้สอดคล้องโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี อันเป็นการสะท้อนความเจริญรุ่งเรืองของเมืองนครราชสีมาเพื่อสร้างพลังความรัก ความสามัคคี สร้างความรู้สึกรักและผูกพันกับท้องถิ่น งานวิจัยนี้วิเคราะห์ว่ามีสัญลักษณ์ใดปรากฏอยู่บ้าง และสัญลักษณ์เหล่านั้นสร้างความหมายอย่างไร

1.2 ปัญหาวิจัย

1. สัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ทั้งเนื้อเพลง ท่ารำ และท่วงทำนองเพลงมีลักษณะอย่างไร

2. การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และระดับความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) สื่อความหมายอะไร

1.3 วัตถุประสงค์

1. เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

2. เพื่อวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีขอบเขตด้านเนื้อหาและระยะเวลาในการทำวิจัย ดังนี้

ขอบเขตด้านเนื้อหา ผู้วิจัยจะวิเคราะห์สัญลักษณ์ผ่านเนื้อเพลงเพื่อหาแก่นเรื่อง (Theme) ของเพลงรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีทั้ง 7 เพลง เพื่อให้ทราบถึงการ

สื่อความหมายของสัญลักษณ์ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และระดับความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

วิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555ปีแต่ละเพลง เพื่อให้ทราบถึงการสื่อความหมายของสัญลักษณ์ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และระดับความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

นอกจากนี้ยังวิเคราะห์สัญลักษณ์ผ่านท่วงทำนองเพลงซึ่งเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบของเพลง (Elements) ของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีแต่ละเพลง เพื่อให้ทราบถึงการสื่อความหมายของสัญลักษณ์ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ และระดับ ความหมายโดยนัย

ขอบเขตด้านเวลา ผู้วิจัยเลือกศึกษาจากคลิปการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีที่เห็นท่ารำด้านหลังและการฝึกซ้อมรำแบบเห็นด้านหน้าแบบกระจก จำนวน 2 คลิป และคลิปดังกล่าวเผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูปประจำปี 2566 เพื่อใช้สำหรับการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566

1.5 นิยามศัพท์

สัญลักษณ์ หมายถึง สิ่งที่ถูกสร้างขึ้นมาเพื่อให้มีความหมาย (Meaning) แทนของจริง (Object) ในตัวบท (Text) และในบริบท (Context) หนึ่ง ๆ สิ่งที่น่ามาใช้เป็นสัญลักษณ์นี้อาจเป็นวัตถุ สิ่งของ เสียง รูปภาพ ฯลฯ

การประกอบสร้างความหมาย หมายถึง กระบวนการสร้างความหมายและแลกเปลี่ยนระหว่างสมาชิกในวัฒนธรรม เช่น ภาษา สัญลักษณ์ และภาพ ซึ่งเป็นหลักในการนำเสนอสิ่งนั้น

ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) หมายถึง ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษรเป็นความหมายที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระดับแรก ระหว่างตัวหมาย และตัวหมายถึง คนส่วนใหญ่จะเข้าใจตรงกัน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หรือเป็นความหมายที่ระบุในพจนานุกรม

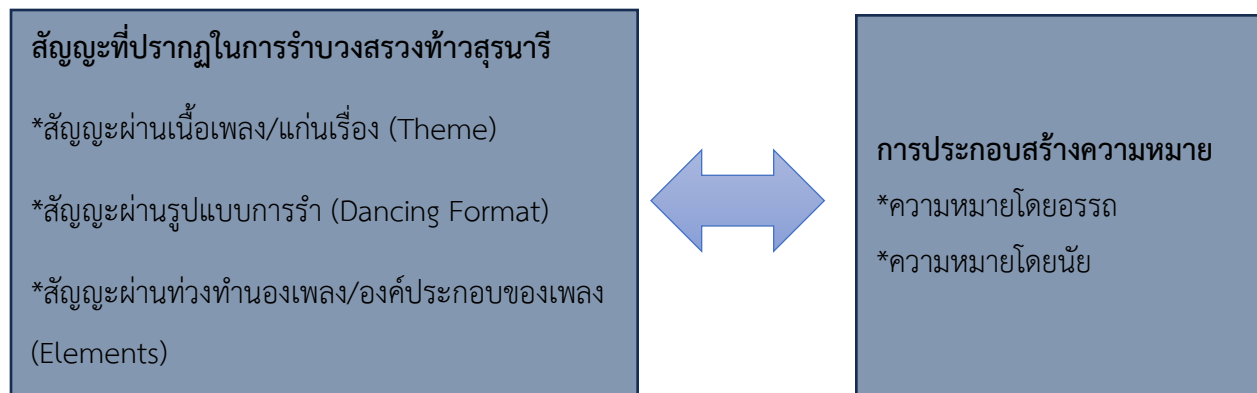
ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) หมายถึง ความหมายทางอ้อมที่เกิด จากการตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่งการที่จะถอดความหมายโดยนัยออกมาได้นั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง เพราะจะทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

กลุ่มผู้ร่ำวงสรวง หมายถึง สตรีชาวจังหวัดนครราชสีมาที่มีความศรัทธาต่อท้าวสุรนารีและเข้าร่วมกลุ่มร่ำวงสรวงเป็นประจำทุกปี ซึ่งพิธีร่ำวงสรวงจัดขึ้นทุกวันที่ 23 มีนาคมของทุกปี ในงานวิจัยนี้หมายถึงกลุ่มผู้ร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เข้าใจถึงการสร้างความหมายของสัญญาณในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี
2. เข้าใจถึงความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัยของสัญญาณในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี
3. เป็นแนวทางในการพัฒนาองค์ความรู้ในการวิเคราะห์การร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีว่าด้วยเรื่องสัญญาณวิทยาและเพื่อประยุกต์ใช้ในสหสาขาวิชาอื่น ๆ ในมิติทางสังคมและวัฒนธรรมของท้องถิ่นต่อไป

1.7 กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิเคราะห์สัญญาณในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สัญลักษณ์และการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการรำวงสรวงท้าวสุรนารี ผู้วิจัยทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทเพลงรำวงสรวงท้าวสุรนารี
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม
- 2.3 ทฤษฎีสัญลักษณ์วิทยา (Semiology)
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับบทเพลงรำวงสรวงท้าวสุรนารี

การรำวงสรวงท้าวสุรนารีนี้เริ่มแรกใช้ทำนองเพลงสรภัญญะประกอบการบรรเลงของวงโปงลาง ต่อมาในปี พ.ศ. 2540 จึงได้มีการปรับเปลี่ยนมาใช้วงดนตรีพื้นบ้านโคราชที่เรียกกันว่า วงมโหรีโคราช ซึ่งมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากวงดนตรีพื้นบ้านจังหวัดอื่น ๆ เพราะมีเครื่องดนตรีประกอบวงที่แตกต่างไปจากวงดนตรีอื่นคือ ปี่แก้วซอโคราช กลองทั้ง แต่ในปัจจุบันนำโทนโคราชเข้ามาร่วมในการบรรเลงแทนกลองทั้ง นอกจากการใช้ทำนองสรภัญญะในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีแล้วยังปรากฏการบรรจุกทำนองเพลงและออกแบบคำร้องแบบพื้นบ้านโคราชเพิ่มเติมด้วย เช่น เพลงข้าเจ้าหงส์ดงลำไย เพลงมโหรีโคราช เพลงข้าโกรก (โกรกลากไม้) เพลงรำโทนโคราช และเพลงนางกระดิ่ง ถึงแม้ว่าหัวใจหลักของการรำวงสรวงท้าวสุรนารี คือการรำในช่วงที่ 3 บทเพลงสรภัญญะ แต่เพื่อให้ครบกระบวนการแสดงตามแบบนาฏศิลป์ไทยจึงมีการบรรจุกทำนองเพลงในการรำออก รำตีบท และรำเข้าเพิ่มเติม ซึ่งมีการออกแบบให้มีความแตกต่างและปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์ของสังคมไทย เช่น ในปี พ.ศ. 2559 จากเหตุการณ์พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราชบรมนาถบพิตร เสด็จสวรรคตชาวไทยทั้งประเทศร่วมแสดงความอาลัย การจัดกิจกรรมรำวงสรวงท้าวสุรนารีในปี พ.ศ. 2560 จึงได้ปรับเปลี่ยนแนวทางการรำจากที่เป็นการรำเพื่อเฉลิมฉลองชัยชนะของท้าวสุรนารีเพียงอย่างเดียว โดยเพิ่มเติมบทเพลงที่ประพันธ์เนื้อร้องกล่าวถึงการแสดงความอาลัยถวายแด่พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ส่งผลไปถึงกระบวนการทำรำที่ต้องปรับเปลี่ยนตามเนื้อร้องที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ ซึ่งเหตุการณ์การปรับเปลี่ยนเช่นนี้เป็นมาอย่างต่อเนื่องตามเหตุการณ์บ้านเมือง อาทิ ในปี พ.ศ. 2561 – 2562 การร่วมถวายพระพรแด่พระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จขึ้นครองราชย์เป็นพระมหากษัตริย์ (ชุมพล ชะนะมา, 2564)

บทรำบวงสรวงท่านท้าวสุรนารี เนื่องในงานฉลองวันแห่งชัยชนะท้าวสุรนารี ประจำปี 2566 วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566

บทเฉลิมพระเกียรติพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒนวรขัตติยราชนารี

บทนำ

พุทอังโหม อังมังโหม สั้งซังล้อม อัตรายาวินาศสันติ กราบคุณย่า ขอบารมี วีรสตรีของชาติ แผ่อำนาจ เรื่องรอง ผ่องใส สุ่มิ่งขวัญ เมืองโคราช ประกาศชัย ศูนย์รวมใจของทุกคน วิมลบุญ เหล่าสตรีรำบวงสรวงปวง ลูกหลาน ย่าปักบ้าน คุ่มครองเมือง นับเนื่องหนุน ขอคุณย่าประทานพร บวรคุณ อุดมบุญ ในทุกสิ่ง ยั่งยืนเทอญ

เพลง ชื่องลมโยย

(ทำนองมโหรีโคราช)

ชวานครราชสีมาถวายราชสดุดี พระวชิรเกล้าธานีจรัสศรีนคร
เกริกเกียรติขจรพระคุณยิ่งใหญ่ ล้นเกล้าชาวไทยเทิดองค์ทรงธรรม
คุ่มเกล้าชีวันปกแคว้นแดนทอง ทวีไทยสมปองแสนสุขเปรมปรีดิ์
เทิดพระบารมีราชินีสุทิดา พระโสมเจดฟ้าเอกอาอินทรีย์
สถิตเป็นศรีแห่งองค์ราชา พระทัยเมตตาล้ำเลิศวิไล
ขวัญเกล้าชาวไทยตราบนิจนิรันดร์ เทิดคุณอนันต์ทั่วแผ่นดินทอง
สมเด็จพระเจ้าน้องเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ พระเกียรติเกริกขจรเลิศล้ำเรื่องรอง
เป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ประชาสดีสุขชุ่มชื่นชีวา
ประเทศนานาทั่วโลกประจักษ์ พระทรงเป็นหลักวิทยาศาสตร์ไทย
พระสถิตพำนักตำหนักทิพย์พิมาน บรรเจิดตระการเกริกแคว้นวิไล
พสกนิกรไทยเทิดพระบุญญา จริยวัตรสง่า เอกองค์นารี
พระบารมีคุ่มชาวโคราช กราบเบื้องพระบาท ถวายชีวี

เพลง 555 ปี ราชสีมา

(รำไท่น 555 ปี เมืองโคราช)

รำรายเฉลิมฉลองนครา ราชสีมา ครบห้าร้อยห้าสิบห้าปี
ยกฐานะเมือง ลือเลื่องปัฐพี เมื่อวันเสาร์ที่ สิบแปดมีนาคม
พ.ศ. สองพันสิบเอ็ด ตั้งเมืองแล้วเสร็จ สวายน่าภิรมย์

พระบรมไตร โลกนาถขึ้นชม ดินแดนอุดม แห่งแผ่นดินไทย (รับ)
 ศก พ.ศ. สองร้อยสิบเจ็ด พระนารายณ์ปิ่นเพชร ยอดมหากษัตริย์ไทย
 ย้ายเมืองเดิม ให้สร้างขึ้นใหม่ ขอบเขตพันไร่ ในปัจจุบัน

เพลงราชสีมาสง่าสวยสม

ราชสีมาสง่า สวยสม รุ่งเรืองภิรมย์ สุขเกษมสันต์
 คุณย่าโม คุ่มครองชีวัน ดุจแดนสวรรค์ เฉิดฉั่นเรืองรอง (รับ)
 เพลงโคราชรุ่งเรืองโอฬาร

โคราชเป็นประตูอีสาน รุ่งเรืองโอฬาร ในแผ่นดินทอง
 นามประเทืองฟูเฟื่องเนืองนอง เกษมสุขสมปอง เกริกก้องธานี

เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์

ประชากรมากที่สุดในอีสาน โคราชงามตระการ แสนสุขเปรมปรีดิ์
 ใครได้มาเยือน จะอบอุ่นชีวี ตรึงจิตฤดี มากมิตรไมตรีสถาวร (รับ)
 ปักธงชัย ผ้าไหมงามพิสุทธิ์ ดินแดนผ่องผุด เกริกก้องนคร
 หมี่โคราช รสเลิศขจร แสนประภัสสร ชิมชื่นชีวี

ปราสาทพิมาย ยิ่งใหญ่ในสยาม เลื่องชื่อลือนาม ทิวทัศน์ธานี
 ดินด่านเกวียน เกริกก้องปฐพี งามเฉิดฉวีลาย หลากสีวิไล (รับ)
 เขาใหญ่ แหล่งมรดกโลก นับว่าเป็นโชค ถ้าได้ขึ้นไป
 ฝูงสัตว์นานา พฤษชาไสว ล้วนแต่สูงใหญ่ พาใจเบิกบาน
 ไม้กลายเป็นหิน ที่โกรกเดือนห้า หนึ่งเดียวในหล้า พาให้สำราญ
 หลายล้านปี เลิศล้ำโอฬาร แดนอลังการ ฉ่ำชื่นบวร (รับ)

เพลงราชสีมาเมกะโปรเจก

เมกะโปรเจกราชสีมา จะพัฒนาเมืองเลิศล้ำขจร
 งามสง่าสมเป็นมหานคร ประภัสสรจรัสฟ้าเมืองไทย
 โครงการรถไฟความเร็วสูง แจ่มเจิดจรัสรุ่งเรืองวิไล
 เทคโนโลยีโครงการนี้ก้าวไกล โอ้อำไพราชสีมา (รับ)
 ทางหลวงพิเศษเริ่มต้นจากบางปะอิน สะดวกโยธินไปทั้งพารา
 การค้าขายจะยิ่งใหญ่ในโลกา เขตหน้าชูดากองแควันแดนไทย
 เชื่อมสัมพันธ์ถึงเมืองเสฉวน ไทยจีนล้วนล้วน ผูกพันสายใย
 ขนส่งสินค้าส่งไปขานแดนไกล เงินทองหลั่งไหลในปฐพี (รับ)

เพลงราชสีมาเกริกก้องปัฐพี

ยูเนสโกเขาจะโชว์ประกาศ ยกย่องโคราชที่เรามีของดี
 สุดล้ำค่าคืออุทยานธรณีจีโอพาร์ค เฉิดฉวี ปัฐพี เอกเอี่ยมบวร
 เศรษฐกิจเราจะรุ่งฟูเฟื่อง รุ่งเรืองเลิศล้ำขจร
 งามสง่ามหานคร เอกอมรเมืองนครราชสีมา (รับ)

เกริ่น (ใหม่)

เมืองนครราชสีมา สถาปนาครบ 555 ปี
 รุ่งเรืองศรีสุขสวัสดิ์ พิพัฒนามงคล
 คุณย่าโมเดลคัมขวัญกล้า เกริกอะคร้าวศุภผลกำ
 ยึดเหนี่ยวจิตใจคนสมานสมัคร์ วันนี้ชาวโคราชพร้อมพรั่งสดุดี
 จิตเปรมปรีดิ์ร่วมรำบวงสรวง รวมใจทุกดวง ถวายท่านท้าวสุนาริ

เพลง สดุดีวีรกรรมท้าวสุนาริ

ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า)

บวงสรวงสดุดี ยอดนาริ ศรีเมืองไทย
 ย่าโมผู้ชาญชัย ออกอุบาย ไล่ฆ่าลาว
 มารยาทหญิงยวนยั่ว ลาวหลวมตัว มัวแต่เมา
 ด้วยเล่ห์เสน่ห์สาว เช่นฆ่าลาว แดกแยกราญ
 ปัญญาเป็นอาวุธ กลยุทธ์ สุดเชี่ยวชาญ
 ฉลาดและอาจหาญ ปกป้องบ้าน ด่านไพร
 ปวงข้าบรรดาหลาน บำเพ็ญทาน บารมี
 บวงสรวงดวงชีวิ พลีให้ท่าน พิमानแมน
 ขอพรວอนย่าท่าน ให้หลานลูก สมสุขแสน
 ราชสีมาเมืองแมน แดนสวรรค์ บ้านของเฮา
 ศัตรูผู้ใดหาญ มารุกราน กลั่นแกล้งเรา
 ไม่ถอยมันเพียงก้าว ปกป้องด้าว ดินถิ่นไทย
 หญิงไทยใจกำแหง ดาบก็แกว่ง เปลก็ไกว
 สู้ศึกไม่หวั่นไหว เกียรติก้องไกล กระเดื่องดิน
 หลานสาวชาวโคราช มานวยนาถระการศิลป์
 บูชาอัมรินทร์ โปรดยลยิน ช่วยอวยชัย
 สรรพมงคลขวัญ จงบันดาลให้สุขใจ

สรรพทุกข์โศกโรครภัย สรรพเคราะห์จึ่งเหือดหาย

อันตรายอย่างแพ้วพาน

ประพันธ์บทโดย นายสมพร ทองสีเขียว หน.กลุ่มสาระคีตศิลป์ไทย วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
 เรียบเรียงดนตรีโดย นายประภาส วิสันเทียะ กลุ่มสาระดนตรีพื้นบ้าน วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา
 ขับร้องโดย นายกำป็น นิธิวรไพบูลย์ (พ่อกำป็น บ้านแท่น) ศิลปินแห่งชาติ 2564 สาขาศิลปะการแสดง
 นางปิยาภรณ์ มีมั่งคั่ง ครู วิทยฐานะ ชำนาญการพิเศษ วิทยาลัยนาฏศิลปสุพรรณบุรี
 นางชญญ์นุช สุรฉัตร

อำนวยการแสดงโดย นายทูลทองใจ ซึ่งรัมย์ ผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

ออกแบบท่ารำ ดร.หฤทัย นัยโมกษ์ รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

นางพนารัตน์ ศิลแสน รองผู้อำนวยการวิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

นายพงศกร ทิพยะสุขศรี ครู ชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

นางปจรรย์ บุณธนิธ ครู ชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

นางวิลาวัลย์ อ่วมอุไร ครู ชำนาญการ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

นางสาวประภัสสร วรปรางกุล อาจารย์ วิทยาลัยนาฏศิลปนครราชสีมา

ผศ.ดร.นวลระวี กระจ่ายทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.เรขา อินทรกำแหง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ผศ.นัยนัปร ชูติกาตา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

ดร.ชুমพล ชะนะมา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

นางจุไรรัตน์ สุนันทราภรณ์ ครูเชี่ยวชาญ โรงเรียนเทศบาล 1 (บูรพาวิทยากร)

นางเดือนเพ็ญ เจียงเหลื่อม ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนวัดสลักไถ่

ผู้วิจัยทบทวนองค์ความรู้เกี่ยวกับบทเพลงรำบวงสรวงท้าวสุรนารี เนื่องจากเป็นข้อมูลที่สำคัญของการวิเคราะห์เนื้อหาสำหรับตอบปัญหานำวิจัยเกี่ยวกับสัญญาและการประกอบสร้างความหมายของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา โดยเลือกศึกษาในปี 2566 ซึ่งตรงกับการเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับสตรีนิยม

แนวคิดเริ่มเกิดขึ้นในช่วงแรกด้วยจุดมุ่งหมายทางการเมืองของ ขบวนการเคลื่อนไหวของผู้หญิงเพื่อทำความเข้าใจถึงความเป็นรองของผู้หญิง รวมทั้งการถูกกีดกันหรือกลายเป็นกลุ่มคนชายขอบในพื้นที่ทาง สังคม ยังเป็นที่ยอมรับในวาทกรรมทางสังคมและการเมืองทั่ว ๆ ไป และเป็นที่ยกอ้างถึงในวาระต่าง ๆ ในสถานที่ต่าง ๆ ที่มีการพูดถึงถึงความไม่เท่าเทียมกัน (Beasley, 1999 อ้างใน อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์, 2563) ที่ได้เข้าไปมีอิทธิพลต่อทัศนคติใน

การมองปรากฏการณ์ในแต่ละสังคม รวมทั้งส่งผลต่อการกระทำต่าง ๆ เพราะขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมมักทำให้คนมองโลกได้กว้างขึ้น แต่ในแนวคิดกลับมองว่าไม่เพียงสะท้อน ความเป็นจริงของผู้หญิงยังได้อธิบายถึงความยุติธรรมกว่าระบบคิดอื่นในการมองและอยู่ร่วมกันในโลก เพราะ มองว่ามนุษย์ทุกคนเท่าเทียมกัน และสามารถอยู่รวมกันอย่างเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ไม่มีความจำเป็นที่ต้องใช้ความรุนแรง การเอาไรต์เอาเปรียบ การข่มเหงรังแก และสงคราม

นัก โลว์และ เบนส์ตัน (Lowe & Margaret, 1991 อ้างใน อรอนงค์ โฆสิตพิพัฒน์, 2563) ได้กล่าวถึง ในสังคมปัจจุบันได้แสดงออกถึงความรู้สึกฉับไวต่อการกดขี่ขูดรีดในทุก ๆ ด้านมากกว่าขบวนการเคลื่อนไหวทางสังคมอื่น ๆ ได้ปรากฏส่วนของความเชื่อในเรื่องความเท่าเทียมกัน รวมทั้งการต่อต้านชนชั้นนำในสังคม แต่เห็นได้ชัดว่าเป็นตัวแบบของการวิเคราะห์เป็นวิธีในการวินิจฉัยเคราะห์ชีวิตและการเมืองและเป็นวิถีในการตั้งคำถามและค้นหาคำตอบมากกว่าที่จะเป็นผลสรุปทางการเมืองเกี่ยวกับการกดขี่ของผู้หญิงและกำลังเป็นการนำวิธีนี้มาใช้ประสบการณ์ของตนเองในฐานะที่เป็นผู้หญิงเพื่อแปรเปลี่ยนความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นอยู่

ในมุมมองของนักสตรีนิยม กาญจนา แก้วเทพ (2541) ได้สรุปจุดยืนของกลุ่มแต่ละกลุ่มไว้ดังนี้

2.2.1 กลุ่มแนวเสรีนิยม (Liberal Feminism) กลุ่มนี้เห็นว่าสังคมกำลังเปลี่ยนแปลงไปแต่บทบาทสตรียังถูกหยุดยั้งให้อยู่กับที่ ดังนั้นจึงต้องมีการพัฒนาสตรีให้ก้าวหน้าตามไป กลุ่มนี้จะไม่สนใจปัญหาการวิเคราะห์ระบบสังคมโดยรวมเท่าใดนัก

2.2.2 กลุ่มแนวก้าวหน้า (Radical Feminism) กลุ่มนี้เห็นว่าระบบสังคมที่มีอยู่เป็นระบบ ถืออำนาจชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Society) ในสังคมเช่นนี้ชะตากรรมและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้หญิงจะถูกกำหนดให้มีฐานะต่ำต้อย

2.2.3 กลุ่มแนวมาร์กซิสต์ (Marxist Feminism) กลุ่มนี้สนใจการวิเคราะห์ระบบสังคมที่เป็นอยู่ว่าเป็นระบบทุนนิยมที่มีชนชั้นภายใต้ระบบนี้สถานภาพของผู้หญิงจะถูกเอาไรต์เอาเปรียบอย่างถึงที่สุด การปรับปรุงสถานภาพของสตรีจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อ มีการเปลี่ยนแปลงสังคมให้ปราศจากชนชั้น

2.2.4 กลุ่มแนววัฒนธรรม (Cultural Feminism) กลุ่มนี้จะสนใจลักษณะทางอุดมการณ์ของความเป็นหญิง-ชายที่ถูกวัฒนธรรมของสังคมเป็นตัวกำหนด และเห็นว่าทิศทางของการเปลี่ยนแปลงต้องมุ่งไปสู่การเปลี่ยนในระดับวัฒนธรรมดังกล่าว

ผู้วิจัยใช้แนวคิดเพื่ออธิบายเกี่ยวกับการประกอบสร้างความหมายของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีซึ่งเป็นการสื่อสารทางพิธีกรรมของสตรีที่เข้ามาผู้ส่วนร่วมในการกำหนดท่ารำ การแต่งกาย เครื่องประดับ และสัญลักษณ์ต่าง ๆ โดยอาศัยการฝึกซ้อมจากครูผู้เชี่ยวชาญเพื่อความพร้อมเพรียงและแสดงความรัก ความสามัคคีของประชาชนในจังหวัดนครราชสีมา

2.3 ทฤษฎีสัญญวิทยา (Semiology)

สัญญวิทยา (Semiology) ประกอบไปด้วยคำว่า Semio คือ Sign และ Logy คือ Science ดังนั้น Semiology จึงหมายถึง ศาสตร์แห่งสัญญะ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สัญญศาสตร์ (Semiotics) ซึ่งเป็นหลักวิชาการแขนงหนึ่งที่ศึกษากระบวนการสื่อความหมาย โดยพิจารณาธรรมชาติของหน่วยสื่อความหมายและขั้นตอนการทำงานของมัน เพื่อทำความเข้าใจว่าความหมายถูกสื่อความหมายออกมาได้อย่างไร แนวคิดสัญญวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification) สัญญวิทยาเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเรา สัญลักษณ์อาจจะได้แก่ ภาษา รหัส สัญญาน เครื่องหมาย ฯลฯ สัญญวิทยาเป็นทฤษฎีที่นำมาอธิบายการสื่อสารของมนุษย์ว่า การสื่อสารคือจุดกำเนิดของความหมาย ซึ่งการศึกษาแนวนี้จะไม่สนใจความล้มเหลวของการสื่อสาร และไม่เกี่ยวข้องกับประสิทธิภาพและความถูกต้อง แต่เป็นแนวทางการศึกษาเชิงสังคมหรือความแตกต่างของวัฒนธรรม ระหว่างผู้ให้และผู้รับสาร ตลอดจนความหลากหลายของความหมายภายในระบบภาษา วัฒนธรรม และความเป็นจริงที่ไม่สามารถแสดงผลเป็นลูกศรหรือเป็นเส้นตรงของกระแสการไหลของข่าวสาร สัญญะจึงมีความสำคัญในการศึกษาทางนิเทศศาสตร์ (พีรตนย์ บุญมา, 2561 : น.6)

- 1) เพราะมนุษย์มีความหมายอยู่กับความหมายและใช้ความหมาย
- 2) สิ่งต่าง ๆ รอบตัวถูกให้ความหมายมากกว่าความหมายขั้นต้น ความหมายเชิงซ้อน หรือสัญญะ
- 3) เพราะมีสัญญะ มนุษย์อยู่กับสัญญะ จึงใช้และถูกใช้สัญญะไปในตัวด้วย
- 4) มนุษย์อยู่กับสัญญะเยอะมาก สังคม การตลาด การเมือง บ้านเทิง ข่าวสาร
- 5) ใช้สัญญะในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่อาจวนกลับมาเป็นสินค้าอีก
- 6) ถูกใช้สัญญะวิถีชีวิต ความเชื่อ อุดมการณ์ พฤติกรรมการบริโภค (จึงต้องศึกษาเพื่อรู้เท่าทัน) ความหมายและความสำคัญของสัญญศาสตร์ สัญญศาสตร์ (Semiotics) มีรากศัพท์จากภาษากรีก คือ Semeion ที่แปลว่า Sign หรือ สัญญะซึ่งเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยความหมาย และเอาใจใส่ในเรื่องของวิธีการต่าง ๆ ที่ความหมายได้รับการผลิตขึ้นมาและถูกส่งต่อหรือถ่ายทอด เพื่อเป็นการศึกษาว่าสิ่งแทนความ (Representation) ก่อให้เกิดความหมายได้อย่างไร และรวมถึงการทำให้เราเข้าใจความหมายของสิ่งใด ๆ หรือ กระบวนการที่เราให้ความหมายต่อสิ่งใด ๆ โดย

ที่เราสามารถพิจารณาสัญลักษณ์ซึ่งมีความสัมพันธ์กับ ภาษาภาพ (Visual Image) และการสื่อสารด้วยภาพ (Visual Communication) ที่มีความเชื่อมโยงจากความเป็นตัวตนจนไปถึงการขยายความไปในมิติด้านวัฒนธรรมและสังคม ทฤษฎีทางสัญวิทยาจึงเป็นเครื่องมือช่วยในการคลี่คลายและทำความเข้าใจกระบวนการสร้างความหมายที่เกิดขึ้นต่อ แนวทางการประยุกต์และผลผลิตของการประยุกต์ คือ รูปแบบของสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่สามารถทำให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างสิ่ง ๆ นี้กับสิ่ง ๆ นั้น อย่างเป็นเหตุและผล สัญวิทยา หรือสัญศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่เพิ่งได้รับการพัฒนาอย่างจริงจังในช่วงต้นศตวรรษที่ 20 โดยมีนักวิชาการหลายท่าน เช่น ชาร์ล เพียร์ส (C. Peirce) ปี 1839-1914 นักปรัชญาสังคมชาวอเมริกัน และ เฟอร์ ดินันด์ เดอ โซซูร์ (F.de Saussure) ปี 1857-1913 นักภาษาศาสตร์ชาวสวิส ซึ่งปัจจุบันทฤษฎีดังกล่าวได้รับความนิยมในการใช้อธิบายปรากฏการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารในรูปแบบต่างๆ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542)

สัญญาตามแนวคิดของเพียร์ส (C. Peirce) ได้ให้ความสนใจในความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวสัญญะกับวัตถุจริงที่จะมีองค์ประกอบ 2 ส่วนคือ ส่วนที่เป็นตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) โดยจัดแบ่งประเภทของสัญญะ (Sign) ออกเป็น 3 แบบ

1) ไอคอน (Icon) เป็นสัญญะที่มีรูปร่างหน้าตาคล้ายกับวัตถุมากที่สุด เช่น ภาพถ่าย รูปปั้น รูปวาด โดยการถอดรหัสของ Icon เพียงแค่เห็นก็สามารถถอดความหมายถึงตัววัตถุได้ง่าย

2) อินเด็กซ์ (Index) เป็นสัญญะที่มีความเกี่ยวพันแบบเป็นเหตุเป็นผลโดยตรงกับวัตถุ ที่มีอยู่จริง เช่น ควันไฟเป็น Index ของไฟหรือรอยเท้าสัตว์ก็จะเชื่อมโยงถึงสัตว์ การถอดรหัสของ Index จึงจำเป็นจะต้องอาศัยเหตุผลเชื่อมโยงเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่าง Index กับวัตถุจริง

3) ซิมโบว์ (Symbol) เป็นสัญญะที่ไม่มีมีความเกี่ยวพันเชื่อมโยงอันใดเลยระหว่าง ตัวสัญญะกับวัตถุจริง หากแต่ความหมายเกิดจากการตกลงร่วมกันในหมู่ผู้ใช้สัญญะ เช่น ตัวอักษร หรือโลโก้ต่างๆที่สร้างขึ้น การถอดรหัสจึงจำเป็นต้องอาศัยการเรียนรู้ร่วมกันของผู้ใช้สัญญะ สัญญาตามแนวคิดของ เดอ โซซูร์ (F.de Saussure) ให้ความสนใจกับความสัมพันธ์ระหว่าง ตัวหมาย (Signifier) และตัวหมายถึง (Signified) โดยระบุว่า สัญญาทุกอย่างจะมี 2 มิติ มิติที่หนึ่งคือมิติที่เป็นส่วนร่วมซึ่งเรียกว่า “Language” หรือหลักเกณฑ์ที่ใช้ และมิติที่สองเรียกว่า “Speech” หรือลีลาการใช้ โดยโซซูร์ยังเสนอว่า สัญญาย่อยตัวหนึ่งจะยังไม่มีมีความหมายในตัวเองจนกว่าจะไป เทียบเคียงกับสัญญาย่อยตัวอื่น ๆ ที่อาศัยการเปรียบเทียบแบบคู่ตรงข้าม (Binary Opposition) เดอ โซซูร์ ได้ทำการแยกแยะประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญญาออกเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือ ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) อันได้แก่ ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษรซึ่งเป็นความหมายที่เข้าใจตรงกันโดยส่วนใหญ่ตัวอย่างเช่น ความหมายที่มีการระบุในพจนานุกรม เช่น แม่ คือ สตรีผู้ให้กำเนิด ลูกหมีเป็นสัตว์สี่เท้า เป็นต้น

ส่วนประเภทที่สองคือ ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)ได้แก่ ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากข้อตกลงหรือความ เข้าใจเฉพาะกลุ่ม หรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล เช่น เวลาพูดถึง “แม่” บางคนอาจ

นึกถึงความอบอุ่นบางคนอาจนึกถึงความเข้มงวด หรือบางคนอาจนึกไปถึงประสบการณ์อันขมขื่น เนื่องจากโดนแม่ตีในวัยเด็ก

ต่อมา นักสัญวิทยาอย่างโรลันด์ บาร์ตส์ (Roland Barthes) ได้สนใจศึกษาสัญลักษณ์ประเภท ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เนื่องจากมองว่าเป็นความหมายที่มีความสำคัญอย่างแท้จริงในแง่ของการรับรู้และความหมายโดยนัยนี้ยังสามารถอธิบายไปได้อีกหลายแนวคิด ซึ่งการตีความหมายในขั้นนี้จะเป็นการตีความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้องด้วยซึ่งไม่ได้เกิดจากตัวของสัญลักษณ์เอง เป็นการอธิบายถึงปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นเมื่อสัญลักษณ์กระทบกับความรู้สึก หรืออารมณ์ของผู้ใช้และคุณค่าทางวัฒนธรรมของเขา ซึ่งสัญลักษณ์ในขั้นนี้จะทำหน้าที่ 2 ประการ คือ ถ่ายทอดความหมายโดยนัยแฝง และถ่ายทอดความหมายในลักษณะมายาคติ (Myths) ซึ่ง Barthes เรียกกระบวนการในการเปลี่ยนแปลง ลดทอน ปกปิด บิดเบือนฐานะการเป็นสัญลักษณ์ของสรรพสิ่งในสังคมให้กลายเป็นเรื่องของธรรมชาติ เป็นสิ่งปกติธรรมดา หรือเป็นสิ่งที่มีความหมาย "ความคุ้นชิน" องค์ประกอบของสัญลักษณ์ตามแนวคิดของ De Saussure เรื่องของสัญลักษณ์เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบ 3 ส่วน (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.85) ดังนี้

1) ของจริง (Reference) คือ บรรดาของจริงทั้งหลาย เช่น ขวดแก้วจริง ๆ

2) ตัวหมาย (Signifier) คือ ในแต่ละวัฒนธรรมจะสร้างสัญลักษณ์ขึ้นมาแทนตัวขวดจริง เช่น ในบริบทของสังคมไทยจะสร้างสัญลักษณ์ที่เขียนเป็นตัวอักษรว่า “ขวด” สังคมอังกฤษเขียนว่า “Bottle” สังคมฝรั่งเศสเขียนว่า “Bouteille” และสังคมอื่น ๆ ก็จะมีวิธีสร้างสัญลักษณ์ที่แตกต่างกัน ออกไป อาจจะเป็น “เสียง” (Sound) คือการเปล่งเสียงออกมาเป็นถ้อยคำ ว่า “ขวด” หรือเป็น “ภาพ” (Image) เช่น เป็นตัวอักษรหรือรูขวด เป็นต้น

3) ตัวหมายถึง (Signified) คือ เมื่อคนในแต่ละวัฒนธรรมได้ผ่านกระบวนการเรียนรู้สัญลักษณ์ (เช่น อ่านออก) เมื่อเห็นสัญลักษณ์ “ขวด/Bottle/Bouteille” ในสมองหรือความคิดคำนึงของเขาก็จะเกิดแนวคิดจินตนาการภาพของ “ขวด” ขึ้นมา ที่เราเข้าใจกันว่าเป็น “เป็นภาพในใจหรือใน ความคิด” (Concept) ในการศึกษาเรื่องระบบสัญลักษณ์นั้น De Saussure สนใจแต่เฉพาะความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบที่ 2 และ 3 เท่านั้น ซึ่งคุณลักษณะที่สำคัญของความสัมพัทธ์ระหว่าง “ตัวหมาย” และ “ตัวหมายถึง” มี 3 ลักษณะ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.86) ดังนี้

1) Arbitrary เป็นความสัมพันธ์ที่ถูกสร้างขึ้นอย่างไม่มีกฎเกณฑ์ใด ๆ เช่น คำว่า “ขวด” ไม่ได้มีหลักเกณฑ์หรือความคล้ายคลึงอันใดกับรูปร่างของขวดเลย เช่นเดียวกับสัญลักษณ์ “Bottle” หรือ “Bouteille”

2) Unnatural เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ซึ่งหมายความว่าต้องเรียนรู้เอา

3) Unmotivated เป็นความสัมพันธ์ที่ไม่ได้เกิดจากมูลเหตุจูงใจพิเศษใด ๆ ของผู้สร้างความหมายและผู้ใช้ความหมาย กล่าวคือไม่เกี่ยวข้องกับแรงกระตุ้นใจของผู้ใช้สัญลักษณ์ จากองค์ประกอบทั้ง 2 ส่วนนี้ Peirce จึงได้นำเอาระยะห่างระหว่าง Signifier และ Signified มาจัดประเภทของ Sign ได้เป็น 3 แบบ ดังนี้

1) ภาพเหมือน (Icon) หมายถึง เครื่องหมายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) เป็นไปในลักษณะของความคล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งถึง (Resemblance) เช่น ภาพถ่ายหรือภาพยนตร์ เพราะว่าภาพดังกล่าวดูเหมือนกับสิ่งที่มันอ้างอิงถึง

2) ดรรชนี (Index) หมายถึง เครื่องหมายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) เป็นไปในลักษณะของความเป็นเหตุเป็นผลต่อกัน (Cause and Effect) ที่ชี้บ่งหรือชี้ถึงบางสิ่งบางอย่างอื่น ๆ เช่น การที่เราเห็นควันก็รู้ว่ามီးไฟ เป็นต้น

3) สัญลักษณ์ (Symbol) หมายถึง เครื่องหมายที่มีความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) เป็นไปในลักษณะของการถูกกำหนดขึ้นเอง แสดงถึงบางสิ่งบางอย่างแต่ไม่ได้คล้ายคลึงกับสิ่งที่มันบ่งชี้ ซึ่งต้องได้รับการยอมรับจนกลายเป็นแบบแผน (Convention) และต้องมีการเรียนรู้เครื่องหมายเพื่อทำความเข้าใจ สัญลักษณ์ (Sign) ทั้ง 3 นี้ไม่ได้แยกจากกันโดยเด็ดขาด สัญลักษณ์หนึ่งอาจประกอบด้วยรูปแบบต่าง ๆ กันซึ่งอาจจะเป็นได้ทั้ง ภาพเหมือน (Icon) ดัชนี (Index) และสัญลักษณ์ (Symbol) รวมกันอยู่ก็ได้ เช่น ภาพพระสงฆ์เป็นได้ทั้ง ภาพเหมือน (เป็นภาพเหมือนของพระจริง) ในขณะเดียวกันก็เป็นดัชนี (เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงความเป็นตัวแทนของ ศาสนาพุทธ) และเป็นสัญลักษณ์ด้วยในแง่ที่ทุกคนต้องให้ความเคารพนับถือ (อาภาพรรณ สายยศ, 2549 : น.54)

จากแนวคิดเรื่อง Signifier และ Signified นี้ สามารถนำมาประยุกต์ใช้กับเรื่องการถ่ายภาพ การจัดมุมกล้อง และการตัดต่อ เพื่อให้ได้ความหมายต่าง ๆ กันออกไป (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.87) วิธีการวิเคราะห์ สัญลักษณ์ นักสัญลักษณ์วิทยาหลายท่านได้พยายามจะจำแนกประเภทและระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญลักษณ์ ซึ่งจากการศึกษาค้นคว้าพบว่ามี 3 แนวทางที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

- 1) การวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย
- 2) การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic และ Syntagmatic
- 3) การวิเคราะห์แบบ Metaphor และ Metonymy

1) การวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถและความหมายโดยนัย เดอ โซซูร์ ได้แยกแยะประเภท และระดับของความหมายที่บรรจุอยู่ในสัญลักษณ์ออกเป็น 2 ประเภท (De Saussure, 1974 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น. 98) คือ

1.1) ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) หรือความหมายโดยตรง หมายถึง ความหมายที่เข้าใจกันตามตัวอักษรเป็นความหมายที่เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระดับแรก ระหว่างตัวหมาย และตัวหมายถึง คนส่วนใหญ่จะเข้าใจตรงกัน เป็นที่ยอมรับกันทั่วไป หรือเป็นความหมายที่ระบุในพจนานุกรม

1.2) ความหมายโดยนัย (Connotative meaning) คือ ความหมายทางอ้อมที่เกิดจากการตกลงของกลุ่มหรือเกิดจากประสบการณ์เฉพาะของบุคคล เป็นความหมายที่ถูกสร้างให้เชื่อมโยงลงไปอีกชั้นหนึ่งการที่จะถอดความหมายโดยนัยออกมาได้นั้นจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมของแต่ละแห่ง เพราะจะทำให้เข้าใจความหมายได้อย่างกว้างขวางและลึกซึ้ง

2) การวิเคราะห์แบบ Paradigmatic และ Syntagmatic

2.1) Paradigmatic (Synchronic) การวิเคราะห์ในระบบนี้ยังสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 แนวทาง (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.100) ดังนี้

2.1.1) เดอ โซซูร์ ได้ให้ความหมายของการวิเคราะห์ลักษณะนี้เอาไว้ว่า “เป็นการหาแบบแผนที่ซ่อนเร้นของคู่ตรงข้ามและสร้างความหมายขึ้นมา” (Hidden Pattern of Opposition) ทั้งนี้เนื่องมาจากข้อเท็จจริงเกี่ยวกับ "ความหมาย" ที่ได้กล่าวมาตั้งแต่ต้นแล้วว่า “หาก ปราศจากความแตกต่าง (Difference) ความหมายก็กลายเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมาย” หากปราศจากสีดำ สีขาวก็ไม่มี ความหมาย หากไม่มีลักษณะยั่วยวนทางเพศของนางผู้ร้าย การรักริ้วพลสงวนตัวของนางเอกก็ไร้ความหมาย ดังนั้น ในอีกมุมหนึ่งการวิเคราะห์แบบ Paradigmatic (Synchronic) จึงเป็นการแสวงหาคุณลักษณะทั้งหมด (Attribute) ของสัญลักษณ์ที่ตรงกันข้ามกัน เช่น คุณลักษณะทั้งหมด 11 (Paradigm) ของพระเอกกับผู้ร้าย (De Saussure, 1974 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.102)

2.1.2) เลวี-สโตรส สนใจการวิเคราะห์แบบพิจารณาจากโครงสร้างเบื้องลึก (Deep Structure) ของตัวบท กล่าวคือ การวิเคราะห์ตัวบทนั้น เราต้องแยกระหว่างความหมายที่ เปิดเผย (Manifest Meaning) ซึ่งจะเป็นตัวเล่าเรื่องราว ตัวละครทำอะไร มีเหตุการณ์อะไรเกิดขึ้น กับ ความหมายแฝงเร้น (Latent Meaning) อันเป็นความหมายที่บ่งบอกว่าแท้จริงแล้วตัวบทนั้นเกี่ยวข้องกับอะไร มีความหมายอะไร ดังนั้น การวิเคราะห์ของ Levi-Strauss จึงสนจิค้นคว้าดังนี้ (LeviStrauss, 1967 อ้างใน กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.103)

2.1.3) มุ่งเน้นที่การแสวงหาชุดของสัญลักษณ์หนึ่ง ๆ ที่อยู่ในกระบวนทัศน์ เดียวกัน และยังสามารถนำมาใช้แปรเปลี่ยนกันได้โดยยังคงรักษาความหมายเดิมเอาไว้

2.2) Syntagmatic (Diachronic) หลักของการวิเคราะห์แบบนี้จะเน้นลำดับขั้นหรือช่วงระยะเวลาของเหตุการณ์หรือการปรากฏของสัญลักษณ์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.100)

การวิเคราะห์แบบ Syntagmatic จะพบมากในเรื่องของการเล่าเรื่อง (Narration) เนื่องจากโครงสร้างของการเล่าเรื่องนั้นจะต้องกำหนดขั้นตอนของเหตุการณ์เอาไว้อย่างแน่ชัด หากสลับขั้นตอนกัน ความหมายก็อาจจะเปลี่ยนแปลงไป

3) การวิเคราะห์แบบ Metaphor และ Metonymy เป็นวิธีการหลักอีก 2 วิธีการที่ใช้ในการถ่ายทอดความหมายจากสัญลักษณ์ตัวหนึ่งโดยอาศัยสัญลักษณ์อีกตัวหนึ่ง (กาญจนา แก้วเทพ, 2542 : น.104)

3.1) การวิเคราะห์แบบ Metaphor เป็นวิธีถ่ายทอดความหมายโดยอาศัย ความสัมพันธ์ระหว่างสัญลักษณ์ 2 ตัวที่มีความหมายคล้ายคลึงกัน และถูกนำมาใช้ถ่ายทอดความหมาย ด้วยวิธีการ "เปรียบเทียบอุปมาอุปไมย" (Analogy) โดยที่สัญลักษณ์ตัวแรกนั้นเป็นที่รู้จักความหมายกันดีอยู่แล้ว เพราะฉะนั้นเมื่อถูกนำมาเข้าคู่กับสัญลักษณ์ที่สองซึ่งยังไม่ค่อยรู้จักความหมายกันดี จึงต้องอาศัยความหมายของสัญลักษณ์ตัวแรกเพื่อทำให้สัญลักษณ์ตัวหลังถูกรับรู้ความหมายไปด้วยการเปรียบเทียบแบบ Metaphor นั้น เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วในวัฒนธรรมการใช้ภาษาของเรา โดยเราอาจจะสังเกตเห็นคำบอกใบ้ (Cue) ดังนี้คือ คำว่า “เหมือน ประหนึ่ง ราวกับว่า” (Like / As) ยกตัวอย่างเช่น

- คำพูดของนายกชวณนั้นคมกริบแต่นุ่มนวลประหนึ่งมีดโกนอาบนํ้าผึ้ง
- ชายผู้นี้ใจดีราวกับพ่อพระ
- นางสาวจักรวาลปิ่นมีรูปร่างที่งดงามเสมือนนางฟ้ามาจุติเป็นต้น

3.2) การวิเคราะห์แบบ Metonymy เป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยหยิบเอาส่วนเล็ยเล็ก ๆ ส่วนหนึ่งของสัญลักษณ์ (Part) มาแทนความหมายของส่วนรวมทั้งหมด (Whole) ตัวอย่างที่พบบ่อยที่สุดคือการใช้สัญลักษณ์แทนเมืองต่าง ๆ

การถ่ายทอดความหมายจากสัญลักษณ์ที่เป็นส่วนย่อยให้แทนสัญลักษณ์รวมทั้งหมดนั้นเกิดจากกระบวนการที่เรียกว่า การเชื่อมโยงสัมพันธ์ (Association) กล่าวคือ ในหัวสมองของผู้รับสารจะต้องมีคู่ของความสัมพันธ์ระหว่างส่วนย่อยกับส่วนรวมเอาไว้แล้ว เช่น ต้องรู้ว่าพระปรางค์วัดอรุณนั้นตั้งอยู่ที่กรุงเทพฯ เพราะฉะนั้น เมื่อเห็นส่วนหนึ่ง (ส่วนย่อย) จึงพาให้คิดไปถึงอีกส่วนหนึ่ง (ส่วนรวม) ได้ การถ่ายทอดด้วยวิธีนี้เป็นสิ่งที่ผู้ส่งสารกระทำอยู่ตลอดเวลาด้วยการเลือกส่วนย่อยที่สามารถเป็นตัวแทนที่ดีที่สุดของส่วนรวมทั้งหมดมาใช้เป็นสัญลักษณ์ที่ถ่ายทอดความหมาย เช่น คริสต์ศาสนาเลือก Metonymy เป็นไม้กางเขนซึ่งมีความเกี่ยวพันกับเรื่องราวของพระเยซูในตอนสิ้นพระชนม์เป็นต้น

ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีสัญญะวิทยาเพื่อนำมาเป็นกรอบการวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ในการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วชิรารัตน์ นิรันดร์เตชาภัทร์ (2564) ศึกษาเครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มผู้ร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า เครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มผู้ร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีจังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบันนี้เป็นแบบทุกช่องทาง (All Channel Network) กล่าวคือเมื่อสมาชิกในเครือข่ายได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการร่ำ

บวงสรวงแล้วก็กระจายข้อมูลข่าวสารให้ทราบโดยทั่วกันได้อย่างรวดเร็วด้วยการใช้เทคโนโลยีการสื่อสารทั้งการสื่อสารระหว่างบุคคลผ่านโปรแกรมการสนทนาไลน์ และการสื่อสารในโซเชียลมีเดีย ความสัมพันธ์ในเครือข่ายเป็นแบบแน่นแฟ้น (Strong Tie) เชื่อมร้อยเครือข่ายให้อยู่อย่างยาวนานด้วยพลังแห่งความศรัทธาที่มีต่อท้าวสุรนารี

วีระพงษ์ ตามกลาง (2561) ศึกษาสัญญาะในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี อธิบายเกี่ยวกับสัญญาะในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีไว้ว่า “สามารถนำเอาสัญญาะมาช่วยในการสื่อความหมาย เกี่ยวกับองค์ประกอบการแสดงลีลาท่ารำ ดนตรี คำร้อง ทำนอง เครื่องแต่งกาย สื่อถึงความรักความศรัทธา สื่อถึงความศรัทธา และบริบททางสังคมที่ส่งผลต่อการสร้างสัญญาะต่าง ๆ ในการแสดง ซึ่งถือว่าเป็นวัฒนธรรมทางด้านนาฏยศิลป์อันทรงคุณค่าให้คงอยู่คู่กับชาวนครราชสีมาสืบไป

มนต์ ขอเจริญ (2563) ศึกษาการสื่อสารความเชื่อผ่านการแสดงเพลงโคราชในบริบทพิธีกรรมการแก้บน ผลการวิจัยพบว่า การให้ความหมายของคุณค่าการแสดงเพลงโคราชในบริบทพิธีกรรมการแก้บนโดยวิเคราะห์ในด้านผู้ผลิต คือ หมอเพลง และด้านการบริโภค คือ ผู้ที่มาแก้บน พบว่าทั้งด้านผู้ผลิตและผู้บริโภคได้ให้ความหมายของคุณค่าไว้ตรงกัน ดังนี้ การทวงแทนภูมิปัญญาท้องถิ่น ความภาคภูมิใจในอัตลักษณ์ของชุมชน การอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรม และการระลึกถึงวีรกรรมของท้าวสุรนารี นอกจากนี้ยังพบว่ามีส่วนที่มีเฉพาะหมอเพลงได้ให้ความหมายไว้คือ การสร้างรายได้ การส่งเสริมสุขภาพ และการใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และในส่วนผู้มาแก้บนได้ให้ความหมายไว้ คือ เป็นที่พึ่งทางจิตใจ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดนครราชสีมา

ชุมพล ชะนะมา (2564 : น.69-86) วิเคราะห์รำบวงสรวงท้าวสุรนารี: ความเป็นมาและบริบททางวัฒนธรรมในการแสดง สรุปว่า การรำบวงสรวงท้าวสุรนารีของสำนักงานเหล่า กษัตริย์จังหวัดนครราชสีมา นั้น ได้ปฏิบัติสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2539 จนกระทั่งปัจจุบันมีขั้นตอนในการรังสรรค์การรำบวงสรวง พัฒนา ปรับเปลี่ยนรูปแบบมาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปแต่ยังคงเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมโคราช เพื่อเป็นแนวทางให้กับกลุ่มชุมชนในท้องถิ่นอื่นที่ต้องการจะจัดการรำบวงสรวงต่อ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ รูปเคารพ หรือศูนย์กลางแห่งความศรัทธาในท้องถิ่นตน สามารถปฏิบัติได้จากแนวทางของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี โดยใช้หลักการปฏิบัติอิงหลักฐานเชิงประจักษ์ นั่นคือ การใช้หลักฐาน อ้างอิงที่เกิดขึ้นตามบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่นที่ดีที่สุดในปัจจุบันอย่างมีวิจารณ์ญาณ เพื่อการจัดการการรำบวงสรวงรวมถึงการสร้างสรรคักระบวนลีลารำบวงสรวง โดยผู้มีส่วนบาทในการปฏิบัติการจัดการรำบวงสรวงมี 3 ส่วน ได้แก่ กลุ่มผู้จัดงาน กลุ่มผู้เชี่ยวชาญทางประวัติศาสตร์ผู้เชี่ยวชาญทางศิลปะการแสดง ปราชญ์ท้องถิ่น และหลักฐานเชิงประจักษ์ กระบวนการจัดการรำบวงสรวงในแต่ละท้องถิ่น

นพรุจ ดันทัพไทย (2554) การวิเคราะห์สัญญาะในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละครหลัก ภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 9 เรื่อง มีรูปแบบเนื้อหาโฆษณา (Advertising Format) ที่เหมือนกันอยู่ 1 รูปแบบคือ การใช้ความน่ารักน่าเอ็นดู (Chattiness) ซึ่งหากวิเคราะห์ระดับของการสื่อความหมายเชิงสัญญาะแล้วจะพบว่า ความน่ารักน่าเอ็นดูอันเป็นธรรมชาติของเด็กที่ถูกนำมาใช้เป็นสัญญาะในการสื่อความหมายในภาพยนตร์โฆษณาทั้ง 9 เรื่องนั้น

จะปรากฏอยู่ในระดับของความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เพียงเท่านั้น แต่ในระดับของความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) นั้น ความน่ารักน่าเอ็นดูของเด็กจะถูกใช้เพื่อสื่อความหมายถึงในลักษณะของคุณประโยชน์ที่เกิดขึ้นมาจากผลิตภัณฑ์หรือองค์กรนั้น ๆ

จากการทบทวนแนวคิดเกี่ยวกับบทเพลงรำวงสรวงท้าวสุรนารี แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีสัญญาวิทยา (Semiology) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยนำไปใช้เป็นกรอบการวิเคราะห์และกำหนดระเบียบวิธีวิจัย อันจะนำไปสู่การสรุปและอภิปรายผลในลำดับต่อไป

บทที่ 3

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาเรื่อง “การวิเคราะห์สัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี” ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อนำมาวิเคราะห์สัญญาณและการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

3.1 วิธีการทำการวิจัย ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Quality Research) คัดเลือกจากคลิปวิดีโอฝีกซ้อมรำบวงสรวงที่เผยแพร่ในปี 2566 เป็นปีที่ทำเนิการวิจัยเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นปัจจุบัน โดยเก็บข้อมูลทั้งเอกสารเนื้อเพลงและคลิปการฝีกซ้อมรำบวงสรวงท้าวสุรนารี ประจำปีพุทธศักราช 2566 ผ่านช่องทางยูทูป โดยมีแนวทางในการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ การศึกษาวิจัยนี้ได้ทำการวิเคราะห์กระบวนการสื่อความหมายของสัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี โดยใช้ทฤษฎีสัญญาณวิทยามาเป็นกรอบในการวิเคราะห์ โดยแบ่งการนำเสนอเป็น 3 ส่วน คือ

1. การวิเคราะห์สัญญาณผ่านเนื้อเพลงเพื่อหาแก่นเรื่อง (Theme) ของเพลงทั้ง 7 เพลง เพื่อให้ทราบถึงการสื่อความหมายของสัญญาณ ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และระดับความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

2. การวิเคราะห์สัญญาณผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี แต่ละเพลง เพื่อให้ทราบถึงการสื่อความหมายของสัญญาณ ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) และระดับความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

3. การวิเคราะห์สัญญาณผ่านท่วงทำนองเพลงซึ่งเป็นส่วนสำคัญขององค์ประกอบของเพลง (Elements) ของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปีแต่ละเพลง เพื่อให้ทราบถึงการสื่อความหมายของสัญญาณ ทั้งในระดับความหมายโดยอรรถ และระดับความหมายโดยนัย

3.2 แหล่งข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากคลิปวิดีโอในเครือข่ายยูทูปทั้ง 7 เพลง และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ที่ปรากฏเนื้อเพลง ทำรำ ท่วงทำนองเพลง ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ภายใต้กรอบทฤษฎีสัญญาณวิทยา โดยพิจารณาจากการสร้างความหมายของสัญญาณผ่านเนื้อเพลง ทำรำ และท่วงทำนองเพลง โดยเลือกศึกษาแบบเจาะจง (Purposive Sampling) การรำบวงสรวงเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูลและระยะเวลาในการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยแบ่งขอบเขตการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 เก็บข้อมูลจากเนื้อเพลง ท่ารำ ท่วงทำนอง การรำบวงสรวงเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ได้แก่ (1) เพลงชองลมโซย (ทำนองมโหรีโคราช) (2) เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) (3) เพลงราชสีมาสง่าสวยสม (4) เพลงโคราชรุ่งเรืองโอฬาร (5) เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ (6) เพลงราชสีมาเมกะโปรเจก และ (7) เพลงราชสีมาเกริกก้องปฐพี

ส่วนที่ 2 เก็บข้อมูลจากคลิปวิดีโอในเครือข่ายยูทูปทั้ง 7 เพลง โดยเลือกศึกษาจากคลิปที่เห็นท่ารำด้านหลังและการฝึกซ้อมรำแบบเห็นด้านหน้าแบบกระจก เพื่อวิเคราะห์ท่วงท่าการรำทั้งด้านหน้าและด้านหลังของนางรำตามกรอบการวิเคราะห์ที่กำหนดไว้ และเพื่อนำมาวิเคราะห์สัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ดังนี้

1. คลิปวิดีโอ ชื่อ Ep1 ท่ารำบวงสรวงประจำปี2566

<https://www.youtube.com/watch?v=BqcFalrsa10>

2. คลิปวิดีโอ ชื่อ Ep2 ท่ารำบวงสรวงประจำปี2566 (แบบกระจก)

<https://www.youtube.com/watch?v=X7rWRObX1HA>

3.4 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เครื่องมือในการวิจัย (Research Measurement) คือ แบบบันทึกการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อวิเคราะห์สัญญาณและการประกอบสร้างความหมายในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ผ่านการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน

ในส่วนของการเก็บข้อมูลจากคลิปวิดีโอในเครือข่ายยูทูปทั้ง 7 เพลง โดยเลือกศึกษาจากคลิปที่เห็นท่ารำด้านหลังและการฝึกซ้อมรำแบบเห็นด้านหน้าแบบกระจก ผู้วิจัยทำเอกสารขออนุญาตจากเหล่ากาชาดจังหวัดนครราชสีมาเพื่อใช้คลิปวิดีโอที่จัดทำขึ้นสำหรับอำนวยความสะดวกในการฝึกซ้อมรำบวงสรวงท้าวสุรนารี ในวันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566 และเผยแพร่ผ่านช่องทางยูทูป จำนวน 2 คลิป โดยคุณอรจิรา ศิริมงคล ประธานแม่บ้านมหาดไทย จังหวัดนครราชสีมาและคุณธีระภรณ์ ไวสันเทียะ กรรมการผู้จัดการ บริษัท เอสพีโอ แมนเนจเม้นท์ จำกัด ลงนามยินยอมและใช้เป็นเอกสารประกอบการขอจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาเรียบร้อยแล้ว (งานวิจัยที่อยู่ในข่ายยกเว้น)

3.5 การทดสอบเครื่องมือ ผู้วิจัยนำแนวทางการวิเคราะห์เนื้อหาให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญสาขา นิเทศศาสตร์ 2 ท่าน และผู้เชี่ยวชาญสาขานาฏศิลป์ไทย 1 ท่าน ประเมินแบบบันทึกข้อมูลการวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน มีรายชื่อดังนี้

1) รองศาสตราจารย์เนตรชนก บัวนาค รองคณบดีฝ่ายวิจัยและเครือข่ายสัมพันธ์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ความเชี่ยวชาญนิเทศศาสตร์

2) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวิษณุ คำเจริญ รองประธานหลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชานิเทศศาสตร์ดิจิทัล มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ความเชี่ยวชาญนิเทศศาสตร์

3) อาจารย์ ดร.ชุมพล ชะนะมา รองผู้อำนวยการสำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ความเชี่ยวชาญนาฏศิลป์ไทย

ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ประเมินการวิเคราะห์เนื้อหา 3 ประเด็นหลัก ได้แก่ สัญญะผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) สัญญะผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) และสัญญะผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) โดยสรุปได้ดังตาราง

ตารางที่ 3.1 แบบสรุปเครื่องมือในการวิจัย (Research Measurement)

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ	สัญญะผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme)	สัญญะผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format)	สัญญะผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements)
1. รองศาสตราจารย์เนตรชนก บัวนาค	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีรวิษณุ คำเจริญ	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม
3. อาจารย์ ดร.ชุมพล ชะนะมา	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม	มีความเหมาะสม

3.6 แผนผังการดำเนินงานวิจัย

ตารางที่ 3.2 แผนผังการดำเนินการวิจัย

ปี	กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2566	1. เสนอโครงการวิจัย	X											
2566	2. ทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง		X	X	X								
2566	3. สร้างเครื่องมือการวิจัย					X	X	X					

ปี	กิจกรรม	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.	ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.
2566	4. ยื่นเสนอขอจริยธรรมในการ ทำวิจัย								X	X	X		
2566	5. เก็บข้อมูล วิเคราะห์และ สรุปผลการวิจัย											X	
2566	6. เตรียมข้อมูลเพื่อเผยแพร่ ผลงานวิจัยในบทความ												X

3.7 การวิเคราะห์และการนำเสนอข้อมูล ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลและนำผลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ แยกประเภท เพื่อนำไปวิเคราะห์ตลอดระยะเวลาการทำวิจัย การนำเสนอข้อมูลเชิงคุณภาพที่ได้จากการเก็บข้อมูลเนื้อหาโดยข้อมูลที่ได้นำมาวิเคราะห์ด้วยการพรรณนาวิเคราะห์ (Analytical Description)

บทที่ 4

ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สัญญาณในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี” มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สัญญาณที่ปรากฏในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี และวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิจัยเรียงลำดับเพลงที่ใช้สำหรับการฝึกซ้อมรำวงสรวงท้าวสุรนารี วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566 จำนวน 7 เพลง ดังนี้

1. เพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช)
2. เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช)
3. เพลงราชสีมาสง่าสวยสม
4. เพลงโคราชรุ่งเรืองโอฬาร
5. เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์
6. เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก
7. เพลงราชสีมาเกริกก้องปฐพี

แต่เนื้อเพลงที่ปรากฏในการซ้อมรำจะเรียกชื่อดังต่อไปนี้

1. บทนำ
2. เพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช)
3. เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช)
4. เพลงราชสีมาสง่าสวยสม
5. เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์
6. เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก
7. เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า)

ในแต่ละเพลงจะมีประเด็นการวิเคราะห์เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์สัญญาณที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี 3 ประเด็น ได้แก่

1. สัญญาณผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme)
2. สัญญาณผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format)
3. สัญญาณผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements)

ส่วนการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี ผู้วิจัยจะนำเสนอผลการวิเคราะห์ 2 ประเด็น ดังนี้

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning)
2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

บทรำบวงสรวงท่านท้าวสุรนารี เนื่องในงานฉลองวันแห่งชัยชนะท้าวสุรนารี ประจำปี 2566 วันที่ 23 มีนาคม พ.ศ. 2566

บทเฉลิมพระเกียรติพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา สมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

1. บทนำ ส่วนของบทนำจะใช้ข้อความนี้พากย์ช่วงแรกของการรำเหมือนเดิมทุกปี ผู้พากย์เสียงคือ คุณชญัญชุสุรฉัตร

พุทอังโหม อังมังโหม สั้งซังล้อม อัตรายาวินาศสันติ กราบคุณย่า ขอบารมี วีรสตรีของชาติ แม่อำนาจ เรืองรอง ผ่องใส สุ่มิ่งขวัญ เมืองโคราช ประกาศชัย ศูนย์รวมใจของทุกคน วิมลบุญ เหล่าสตรีรำบวงสรวงปวง ลูกหลาน ย่าปักบ้าน คุ่มครองเมือง นับเนื่องหนุน ขอคุณย่าประทานพร บวรคุณ อุดมบุญ ในทุกสิ่ง ยั่งยืนเทอญ

ภาพที่ 4.1 การไหว้ของนางรำช่วงบทนำของการรำบวงสรวงท้าวสุรนารี

สัญญาที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญญาผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) จากบทนำเป็นการใช้น้ำเสียงการพูดเพื่อให้นางรำเตรียมความพร้อมก่อนที่จะนำเข้าสู่เนื้อเพลงด้วยการรายคาถาบูชาท้าวสุรนารี “พุทธังโหม ธังมังโหม สังฆังล้อม อัครายาวินาศ สันติ” เพื่อรวมพลังใจให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

การเล่นสัมผัสผ่านข้อความช่วยให้เนื้อความมีความสละสลวยมากยิ่งขึ้น ดังตัวอย่าง

ขอ**บ**ารมี วิ^รส^{ตรี}ของชาติ แม่**อ**่านา**จ** เรือง**ร**อง ผ่อง**ไ**สว **ส**ู่**ม**ิ่ง**ข**ว**ัญ** เมือง**ค**โร**า**ช **ป**ระ**ก**าศ**ช**ัย **ค**ุ**ณ**ย์**ร**วม**ใจ**ของ
ทุก**ค**น **วิ**มล**บุญ** เหล่า**ส**ตรี**ร**ำ**บ**วง**ส**รวง**ป**วง**ล**ูก**ห**ล**า**น **ย**่า**ป**ก**บ**้าน **ค**ุ่ม**ค**ร**อง**เม**ือ**ง **น**ับ**น**ือ**ง**ห**น**ุน **ข**อ**ค**ุ**ณ**ย**่า**ประ**ท**าน**พ**ร
บ**ว**ร**ค**ุ**ณ** **อ**ุด**ม**บ**ุ**ญ **ใ**น**ท**ุ**ค**สิ**ง** **ย**ิ่ง**น**าน**เท**อ**อ**ญ

สัมผัสคำที่ขีดเส้นใต้ได้แก่ คำว่า มี กับ ดี คำว่า ใจ กับ ชัย คำว่า คน กับ มล คำว่า หลานกับ บ้าน คำว่า เมือง กับ เมือง คำว่า หนุน กับคุณ คำว่า พร กับ วร คำว่า คุณ กับ บุญ คำว่า สิ่ง กับ ยิ่ง

การใช้คำสัมผัสช่วยให้จดจำง่ายและเข้าถึงผู้รับสารได้ทุกกลุ่ม

2. สัญญาผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ส่วนบทนำจะยังไม่มีกรรำ เพียงแค่นั่งไหว้และเมื่อได้ยินเสียง “ยิ่งนานเทอญ” เป็นสัญญาณให้นางรำก้มหัวลงไหว้โดยพร้อมเพรียงกัน

3. สัญญาผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ท่วงทำนองเป็นการใช้ภาษาพูดใส่ทำนองเพลงคลอเบา ๆ เพื่อให้นางรำทำสมาธิก่อนการแสดง และเพื่อสร้างความตื่นเต้นให้กับผู้ชมติดตามการแสดง

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) รำลึกถึงบุญคุณของท้าวสุรนารีที่ช่วยปกป้องรักษาเมืองโคราชตราบชาวลูกข้าหลาน

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) ปลุกจิตสำนึกคนโคราชให้ประกอบพิธีกรรมรำบวงสรวงท้าวสุรนารีด้วยความตั้งใจและมุ่งมั่นที่จะรักษาบ้านเมืองโคราชสืบต่อไปนานเท่านาน และขอพรให้ท้าวสุรนารี หรือย่าโม ให้ช่วยคุ้มครองให้ปราศจากอันตรายทั้งปวง

2. เพลงช่อลมโห่ (ทำนองมโหรีโคราช) เป็นเพลงเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

ขาวนครราชสีมาถวายเป็นราชสดุดี พระวชิรเกล้าธำนิจรสศรีนคร
 เกริกเกียรติขจรพระคุณยิ่งใหญ่ ล้นเกล้าชาวไทยเทิดองค์ทรงธรรม
 คุ่มเกล้าชีวันปกแคว้นแดนทอง ทัวไทยสมปองแสนสุขเปรมปรีดิ์
 เทิดพระบารมีราชินีสุทิดา พระโสมเกิดฟ้าเอกอาอินทรี
 สถิตเป็นศรีแห่งองค์ราชา พระทัยเมตตาล้ำเลิศวิไล
 ขวัญเกล้าชาวไทยตราบนิจนิรันดร์ เทิดคุณอนันต์ทั่วแผ่นดินทอง
 สมเด็จพระเจ้าน้องเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณ พระเกียรติเกริกขจรเลิศล้ำเรื่องรอง
 เป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย ประชาสดีไสชุ่มชื่นชีวา
 ประเทศนานาทั่วโลกประจักษ์ พระทรงเป็นหลักวิทยาศาสตร์ไทย
 พระสถิตพำนักตำหนักทิพย์พิมาน บรรเจิดตระการเกริกแคว้นวิไล
 พสกนิกรไทยเทิดพระบุญญา จริยวัตรสง่า เอกองค์นารี
 พระบารมีคุ้มชาวโคราช กราบเบื้องพระบาท ถวายชีวี
 สัญญะที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญญะผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) การสื่อสารผ่านเนื้อเพลงใช้ถ้อยคำที่อลังการ เป็นราชาศัพท์ เพราะบุคคลที่อยู่ในบทเพลงเป็นพระบรมวงศานุวงศ์ เพื่อให้เห็นถึงคุณงามความดีที่มีต่อพสกนิกรและชาวโคราช และสร้างสรรค์ผลงานให้ทั่วโลกสรรเสริญ ทั้ง 2 พระองค์มีพระเมตตาและมีพระจริยวัตรที่สง่างาม

2. สัญญะผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) การกำหนดท่ารำในบทเพลงนี้จะใช้ท่ารำที่สวยงาม และเชื่อมโยงอ่อนช้อย เพื่อแสดงความจงรักภักดีของชาวโคราชที่มีต่อสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

ภาพที่ 4.2 ท่ารำเพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช)

3. สัญญะผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ใช้เสียงร้องของผู้หญิง เสียงเล็กแหลม ขวณฟัง แสดงถึงความเคร่งขรึมและสื่อสารกับพระบรมวงศานุวงศ์ที่เป็นสตรี ท่วงทำนองเนิบ ๆ ขวณฟังและอ่อนโยน เพื่อเทิดพระเกียรติทั้ง 2 พระองค์

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เติตพูนสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี ที่สถิตเป็นศรีแห่งองค์ราชา และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารีเป็นมิ่งขวัญของปวงชนชาวไทย

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) เป็นการสื่อสารเพื่อให้รำลึกถึงบุญคุณของทั้ง 2 พระองค์อย่างสุดซึ้ง ควรตระหนักถึงความเสียสละของทั้ง 2 พระองค์ที่ทรงงานหนักเพื่อประชาชน ดังเนื้อเพลง “พระบารมีคุ้มชาวโคราช กราบเบื้องพระบาท ถวายชีวี”

3. เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) นำเสนอเพื่อเชิดชูเมืองโคราชเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองครบ 555 ปี

รำรายเฉลิมฉลองนครา ราชสีมา ครบห้าร้อยห้าสิบห้าปี
 ยกฐานะเมือง ลือเลื่องปัฐพี เมื่อวันเสาร์ที่ สิบแปดมีนาคม
 พ.ศ. สองพันสิบเอ็ด ตั้งเมืองแล้วเสร็จ สวายน่าภิรมย์
 พระบรมไตร โลกนาถขึ้นชม ดินแดนอุดม แห่งแผ่นดินไทย (รับ)
 ศก พ.ศ. สองร้อยสิบเจ็ด พระนารายณ์ปิ่นเพชร ยอดมหากษัตริย์ไทย
 ย้ายเมืองเดิม ให้สร้างขึ้นใหม่ ขอบเขตพันไร่ ในปัจจุบัน

สัญญะที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญญะผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) แก่นของเพลงนี้ต้องการสื่อสารเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครราชสีมาให้เป็นที่ประจักษ์ บอกประวัติศาสตร์ของการก่อตั้งเมืองโคราชตั้งแต่ พ.ศ. 2011 ในสมัยสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถ และย้ายเมืองมาที่ตั้งปัจจุบันในสมัยสมเด็จพระนารายณ์

2. สัญญะผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ทำร่างกาย ๆ สบาย ๆ เปรียบเสมือนเป็นเพลงของชาวโคราชทุกคน ทำรำช่วยสร้างความบันเทิงด้วยการแสดงร่วมกัน

ภาพที่ 4.3 ทำรำเพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช)

3. สัญลักษณ์ผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ใช้เสียงโทนประกอบปลุกความสนุกสนานมากขึ้น สร้างความครื้นเครงไปกับท่วงทำนองผสมผสานทำรำที่มีลูกเล่นสร้างความสนใจผู้ชมด้วยการใช้เสียงร้องของผู้ชาย ขับร้องโดย นายกำป็น นิธิวรไพบุลย์ (พ่อกำป็น บ้านแท่น) ศิลปินแห่งชาติ 2564 สาขา ศิลปะการแสดงที่สะท้อนความอาวุโสของผู้ร้องและเป็นผู้บอกเล่าเรื่องราวทางประวัติศาสตร์โคราชผ่านเนื้อเพลงได้อย่างกลมกล่อม

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำวงสรวงทำวสุนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เกริ่นนำการรำครั้งนี้ว่าเป็นการเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี “รำรำยเฉลิมฉลองนครา ราชสีมา ครบห้าร้อยห้าสิบห้าปี” เล่าประวัติศาสตร์ วันเดือน ปี ที่ก่อตั้งเมืองโคราชและย้ายเมืองโคราชอย่างตรงไปตรงมา ผู้รำและผู้ชมจะได้รับความรู้ผสมผสานความบันเทิงครบครัน

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) สอดแทรกความรู้ทางด้านประวัติศาสตร์เพื่อแสดงความยิ่งใหญ่ของพื้นที่ สื่อความหมายของอำนาจของพื้นที่โคราชที่อุดมสมบูรณ์

4. เพลงราชสีมาสง่าสวยสม สะท้อนความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดนครราชสีมา ที่มีความสวยงามเหมือนดินแดนสวรรค์

ราชสีมาสง่า สวยสม รุ่งเรืองภิรมย์ สุขเกษมสันต์
 คุณย่าโม คุ่มครองชีวัน ดุจแดนสวรรค์ เฉิดฉั่นเรืองรอง (รับ)
 เพลงโคราชรุ่งเรืองโอฬาร
 โคราชเป็นประตูดีสาน รุ่งเรืองโอฬาร ในแผ่นดินทอง

นามประเทืองฟูเฟื่องเนืองนอง เกษมสุขสมปอง เกริกก้องธานี

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญลักษณ์ผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) ความเจริญของจังหวัดนครราชสีมาที่เป็นประตูสู่ภาคอีสานที่มีท้าวสุรนารีคอยคุ้มครองดุจดินแดนสวรรค์

2. สัญลักษณ์ผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) รูปแบบการรำต่อเนื่องจากเพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) ที่เชื่อมโยงเนื้อหามาถึงจังหวัดนครราชสีมาคือแผ่นดินทอง ใช้ท่ารำที่จดจำง่าย ท่ารำสัมพันธ์กับเนื้อเพลง

ภาพที่ 4.4 ท่ารำเพลงราชสีมาสง่าสวยสม

3. สัญลักษณ์ผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ทำนองเพลงต่อเนื่องกันเพื่อสะท้อนท้องถิ่นโคราชที่มีความเพียบพร้อมทุกประการ

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เมืองโคราชมีความรุ่งเรืองและมีท้าวสุรนารีคุ้มครองให้อยู่รอดปลอดภัยกันถ้วนหน้า

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) จังหวัดนครราชสีมาเป็นจังหวัดใหญ่ อุดมสมบูรณ์ทุกด้าน ชาวนครราชสีมาถิ่นที่อยู่ดี มีความสุขสำราญ

5. เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ เพลงที่บอกลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดนครราชสีมา และเขตชูของดีของจังหวัดตามคำขวัญ “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช ปราสาทหิน ดินด่านเกวียน” และให้รายละเอียดสถานที่ท่องเที่ยวของจังหวัดให้เป็นที่ประจักษ์โดยทั่วกัน

ประชากรมากที่สุดในอีสาน โคราชงามตระการ แสนสุขเปรมปรีดิ์
 ใครได้มาเยือน จะอบอุ่นซวี ตรึงจิตฤดี มากมิตรไมตรีสถาวร (รับ)
 ปักธงชัย ผ้าไหมงามพิสุทธิ์ ดินแดนผ่องผุด เกริกก้องนคร
 หมี่โคราช รสเลิศขจร แสนประภัสสร ชิมชื่นซวี
 ปราสาทพิมาย ยิ่งใหญ่ในสยาม เลื่องชื่อลือนาม ทิวทัศน์ธานี
 ดินด่านเกวียน เกริกก้องปฐพี งามเฉิดฉายวิไล หลากสีวิไล (รับ)
 เขาใหญ่ แหล่งมรดกโลก นับว่าเป็นโชค ถ้าได้ขึ้นไป
 ผูกสัตว์นานา พฤษชาไสว ล้วนแต่สูงใหญ่ พาใจเบิกบาน
 ไม้กลายเป็นหิน ที่โครกเดือนห้า หนึ่งเดียวในหล้า พาให้สำราญ
 หลายล้านปี เลิศล้ำโอฬาร แดนอลังการ ฉ่ำชื่นบวร (รับ)

สัญญาที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญญาผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) บ่งบอกถึงจังหวัดที่มีประชากรมากที่สุดในอีสาน มีสถานที่ท่องเที่ยวเขาใหญ่ ไม้กลายเป็นหิน และเขตชูคำขวัญของจังหวัดนครราชสีมา เพื่อสร้างความภาคภูมิใจให้ประจักษ์โดยทั่วกัน
2. สัญญาผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) สร้างความสนุกสนานรื่นเริงเพื่อการเฉลิมฉลองเมืองโคราช และเพื่อเชิญชวนให้ผู้มาเยือนเกิดความรู้สึกประทับใจ จากเนื้อเพลง “ใครได้มาเยือน จะอบอุ่นซวี ตรึงจิตฤดี มากมิตรไมตรีสถาวร”

ภาพที่ 4.5 ทำรำเพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์

3. สัญญาผ่านทางทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) สร้างความรู้สึกยิ่งใหญ่ อลังการของจังหวัดนครราชสีมา แสดงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดนครราชสีมาทุกด้าน ใช้เสียงร้องผู้ชายและทำนองเดิม

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ที่ปรากฏในการร่ายวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) เนื้อเพลงสื่อความหมายเชิญชวนให้ผู้ที่มาจังหวัดนครราชสีมาไปสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวโคราช เช่น ผ้าไหมปักธงชัย ผัดหมี่โคราช ปราสาทหินพิมาย ดินด่านเกวียน พิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหินอุทยานธรณีโลกจีโอพาร์ค

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) สะท้อนศักยภาพของจังหวัดนครราชสีมาให้ปรากฏแก่ผู้มาเยี่ยมชมว่ามีความยิ่งใหญ่และมีประวัติศาสตร์ยาวนาน จึงเชิญชวนให้มาท่องเที่ยวและสร้างมิตรภาพที่จังหวัดนครราชสีมา

6. เพลงราชสีมาเมกะโปรเจก นำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับโครงการที่สร้างเมืองโคราชให้มีความเจริญทางด้าน การขนส่ง เทคโนโลยีต่าง ๆ

เมกะโปรเจกราชสีมา จะพัฒนาเมืองเลิศล้ำขจร
งามสง่าสมเป็นมหานคร ประภัสสรจรัสฟ้าเมืองไทย
โครงการรถไฟความเร็วสูง แจ่มเจิดจรัสรุ่งเรืองวิไล
เทคโนโลยีโครงการนี้ก้าวไกล โอ้อำมาไพเราะสีมา (รับ)
ทางหลวงพิเศษเริ่มต้นจากบางปะอิน สะดวกโยธินไปทั้งพารา
การค้าขายจะยิ่งใหญ่ในโลกา เชิดหน้าชูตาก้องแคว้นแดนไทย
เชื่อมสัมพันธ์ถึงเมืองเสฉวน ไทยจีนล้วนล้วน ผูกพันสายใย
ขนส่งสินค้าส่งไปขานแดนไกล เงินทองหลั่งไหลในปฐพี (รับ)
เพลงราชสีมาเกริกก้องปฐพี
ยูเนสโกเขาจะโชว์ประกาศ ยกย่องโคราชที่เรามีของดี
สุดล้ำค่าคืออุทยานธรณีจีโอพาร์ค เฉดฉวี ปฐพี เอกเอี่ยมบวร
เศรษฐกิจเราจะรุ่งฟูเฟื่อง รุ่งเรืองเลิศล้ำขจร
งามสง่ามหานคร เอกอมรเมืองนครราชสีมา (รับ)

เกริ่น (ใหม่)

เมืองนครราชสีมา สถาปนาครบ 555 ปี

รุ่งเรืองศรีสุขสวัสดิ์ พิพัฒน์มงคล

คุณย่าโมตลคุ้มขวัญกล้า เกริกอะคร้าวศุภผลกำ
 ยึดเหนี่ยวจิตใจคนสมานสมัคร วันนี๋ชาวโคราชพร้อมพรักสดดี
 จิตเปรมปรี๋ร่วมรำบวงสรวง รวมใจทุกดวง ถวายท่านท้าวสุนารี่

สัญญาณที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุนารี่เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญญาณผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) แสดงความเจริญก้าวหน้าของเมืองนครราชสีมา สื่อสารให้เห็นถึงการทำโครงการเมกะโปรเจกต์ราชสีมา ทางหลวงพิเศษบางปะอิน การค้าขายที่เชื่อมความสัมพันธ์กับประเทศจีน เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มทางเศรษฐกิจ และมีอุทยานธรณีจีโอพาร์คทำให้เมืองนครราชสีมาเป็นมหานครที่มีความงามสง่าในปัจจุบัน

2. สัญญาณผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) รำด้วยรูปแบบง่าย ๆ ไปเรื่อย ๆ แต่ยังคงความสนุกสนาน และเน้นท่าที่สื่อสารสัมพันธ์กับเนื้อเพลง เมื่อเปลี่ยนท่อนเพลงก็เปลี่ยนท่ารำ สอดประสานได้อย่างดี

ภาพที่ 4.6 ท่ารำเพลงราชสีมาเมกะโปรเจก

3. สัญญาณผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ใช้สำเนียงโคราชผู้ชายร้องประกอบทำนองเดิม ฟังง่าย บ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่น และสร้างความรู้สึกระทึกใจที่ได้อาศัยหรือมาเยือนจังหวัดนครราชสีมา

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุนารี่เนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการเมกะโปรเจกต์ต่าง ๆ ที่ดำเนินการในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อสะท้อนความเจริญรุ่งเรือง และปิดท้ายด้วยการสดุดีวีรสตรีท้าวสุนารี่

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) สร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน สะท้อนให้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี ความสะดวกในการเดินทางและการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ เพื่อสร้างพลังความศรัทธาของจังหวัดที่มีท้าวสุรนารีเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา

7. เพลง สดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) เป็นเพลงเดิมที่ใช้รำเพลงสุดท้ายของทุกปีเพื่อยกย่องวีรกรรมของท้าวสุรนารีที่สามารถกอบกู้เอกราชให้ชาวโคราชจากลาวได้สำเร็จ จึงขอพรให้ท้าวสุรนารีคุ้มครองให้มีความสุข

บวงสรวงสดุดี ยอดนารี ศรีเมืองไทย
 ยาโมผู้ชาญชัย ออกอุบาย ไล่ฆ่าลาว
 มารยาทหญิงยวนยั่ว ลาวหลวมตัว มัวแต่เมา
 ด้วยเล่ห์เสน่ห์สาว เช่นฆ่าลาว แดกแยกราญ
 ปัญญาเป็นอาวุธ กลยุทธ์ สุดเชี่ยวชาญ
 ฉลาดและอาจหาญ ปกป้องบ้าน ต้านไพร
 ปวงข้าบรรดาหลาน บำเพ็ญทาน บารมี
 บวงสรวงดวงชีวี พลีให้ท่าน พิमानแมน
 ขอพรอนย่าท่าน ให้หลานลูก สมสุขแสน
 ราชสีมาเมืองแมน แดนสวรรค์ บ้านของเฮา
 ศัตรูผู้ใดหาญ มารุกราน กลั่นแกล้งเรา
 ไม่ถอยมันเพียงก้าว ปกป้องด้าว ดินถิ่นไทย
 หญิงไทยใจกำแหง ดาบก็แกว่ง เปลก็ไกว
 สู้ศึกไม่หวั่นไหว เกียรติก็องไกล กระเดื่องดิน
 หลานสาวชาวโคราช มานวยนาถระการศิลป์
 บูชาอัมรินทร์ โปรตยลยิน ช่วยอวยชัย
 สรรพมงคลขวัญ จงบันดาลให้สุขใจ
 สรรพทุกข์โศกโรครภัย สรรพเคราะห์จงเหือดหาย
 อันตรายอย่างแพ้วพาน

สัญลักษณ์ที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. สัญลักษณ์ผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) ต้องการสื่อสารให้เห็นถึงการใช้ปัญญาและกลยุทธ์ที่เชี่ยวชาญของท้าวสุรนารีเพื่อปกป้องรักษาเมืองโคราชได้สมกับเมืองหญิงกล้าที่มีทั้งความกล้าหาญและความอ่อนหวาน

ช่วงท้ายของเพลงเป็นการขอพรให้ท้าวสุรนารีช่วยอวยพรให้ลูกหลานมีความสุข ไม่มีเคราะห์ ไม่มีโรคหรืออันตรายใดมาแผ้วพาน

2. สัญญะผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) ใช้ท่ารำเหมือนเดิม หากเป็นผู้ที่รำบวงสรวงประจำทุกปีก็สามารถรำได้อย่างคล่องแคล่ว เพื่อสร้างความสามัคคี ท่ารำสัมพันธ์กับเนื้อร้อง และท่ารำมีรายละเอียดค่อนข้างมาก มีทั้งทำนอง ยืนและกราบ ผู้รำต้องฝึกฝนมานานจนกระทั่งรำได้อย่างสวยงาม สะท้อนความศรัทธาที่มีต่อวีรสตรีมิเสื่อมคลาย

ภาพที่ 4.7 ท่ารำเพลง สดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า)

3. สัญญะผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) ท่วงทำนองเพลงสรภัญญะแสดงความเคร่งครึมศักดิ์สิทธิ์ของท้าวสุรนารี ประกอบการใช้ภาษาที่สูงศักดิ์ ผู้รำจะเกิดความตั้งใจขอพรและอธิษฐานจิตอย่างแน่วแน่เพื่อให้สมดังใจมุ่งมาดปรารถนาทุกประการ

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญะที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning) นำเสนอวีรกรรมที่กล้าหาญของท้าวสุรนารีที่สะท้อนผ่านเนื้อเพลงเพื่อเน้นย้ำให้เห็นความสามารถของสตรีที่สามารถเป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมืองโคราชได้สำเร็จ

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning) สร้างความรู้สึกรักและความฮึกเหิมให้เกิดขึ้นในใจของนางรำและประชาชน สื่อความหมายเพื่อสร้างความผูกพันกับท้องถิ่น สะท้อนความรักความสามัคคีและการมีท้าว สุรนารีเป็นศูนย์รวมจิตใจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน ดังเนื้อเพลง

“หญิงไทยใจกำแหง ดาบก็แกว่ง เปลก็ไกว
 สู้ศึกไม่หวั่นไหว เกียรติก็องไกล กระเดื่องดิน
 หลานสาวชาวโคราช มานวยนาตระการศิลป์
 บูชาอัมรินทร์ โปรดยลยิน ช่วยอวยชัย...”

และตอนสุดท้ายนางรำกราบพร้อมกัน สะท้อนให้เห็นถึงความจงรักภักดีของสตรีชาวจังหวัดนครราชสีมาที่มีต่อท้าวสุรนารีตราบนิรันดร์

บทที่ 4 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ การวิเคราะห์สัญญาณที่ปรากฏในการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี 3 ประเด็น ได้แก่ สัญญาณผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง สัญญาณผ่านรูปแบบการร่ำ และสัญญาณผ่านท่วงทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง และการประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ความหมายโดยอรรถ ความหมายโดยนัย จากข้อความและเนื้อเพลงทั้ง 7 หัวข้อ แสดงให้เห็นถึงการสื่อความหมายของการร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี ที่มีความโดดเด่นด้านการสื่อความหมายเพื่อตั้งอัตลักษณ์ของจังหวัดนครราชสีมาออกมานำเสนอเป็นพิเศษและเชื่อมโยงเนื้อเพลง ทำร่ำและท่วงทำนองให้ยังคงแก่นเรื่องคือสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารีเป็นสำคัญซึ่งจะสรุปผลการวิจัยและอภิปรายผลการวิจัยในบทที่ 5 ต่อไป

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะ

จากการนำเสนอผลการวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์สัญญาณในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี” นำมาสู่การสรุปผลการวิจัย อภิปรายและข้อเสนอแนะดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย จากวัตถุประสงค์ของการวิจัยทั้ง 2 ข้อ ได้แก่ วิเคราะห์สัญญาณที่ปรากฏในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี และการวิเคราะห์การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาณในการร่ำวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี นำมาสู่ข้อสรุปได้ดังนี้

1. สัญญาณผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) สอดคล้องกับการตั้งชื่อเพลง มีแก่นเรื่องหลักคือเพื่อต้องการสดุดีวีรกรรมของท้าวสุรนารีซึ่งเป็นปีที่มีการเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1.1 บทนำ นำเข้าสู่เนื้อเพลงด้วยการร่ายคาถาบูชาท้าวสุรนารีเพื่อรวมพลังใจให้เป็นหนึ่งเดียวกัน

1.2 เพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช) เทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี

1.3 เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) สื่อสารเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของเมืองนครราชสีมาให้เป็นที่ประจักษ์

1.4 เพลงราชสีมาสง่าสวยสม จังหวัดนครราชสีมาที่เป็นประตูภาคอีสานดูจินแดนสวรรค์

1.5 เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ เชิดชูของดีของจังหวัดนครราชสีมา

1.6 เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก แสดงความเจริญก้าวหน้าของเมืองนครราชสีมา สื่อสารให้เห็นถึงการทำให้โครงการเมกกะโปรเจกราชสีมา

1.7 เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) สื่อสารให้เห็นถึงการใช้ปัญญาและกลยุทธ์ที่เชี่ยวชาญของท้าวสุรนารี

2. สัญญาณผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format)

2.1 บทนำ ส่วนบทนำจะยังไม่มีกรรำ

2.2 เพลงชองลมโชย (ทำนองมโหรีโคราช) ใช้ท่ารำที่สวยงามและเชื่องช้าอ่อนช้อย

2.3 เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) ท่ารำง่าย ๆ สบาย ๆ

2.4 เพลงราชสีมาสง่าสวยสม ใช้ท่ารำที่จัดจ้านง่าย ท่ารำสัมพันธ์กับเนื้อเพลง

2.5 เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ เพื่อเชิญชวนให้ผู้มาเยือนเกิดความรู้สึกประทับใจในการเฉลิมฉลองเมืองโคราชครบรอบ 555 ปี

2.6 เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก รำด้วยรูปแบบง่าย ๆ ไปเรื่อย ๆ แต่ยังคงความสนุกสนาน

2.7 เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) เพื่อสร้างความสามัคคี ทำรำสัมพันธ์

กับเนื้อร้อง

3. สัญญาผ่านทางทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements)

3.1 บทนำ สร้างความตื่นตันทันให้กับผู้ชมติดตามการแสดง

3.2 เพลงชองลมโซย (ทำนองมโหรีโคราช) ใช้เสียงร้องของผู้หญิง เสียงเล็กแหลมชวนฟัง

3.3 เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) เสียงโทนประกอบปลุกความสนุกสนาน ประกอบเสียงร้องของผู้ชาย ขับร้องโดยนายกำป็น นิธิวรไพบูลย์ (พ่อกำป็น บ้านแท่น) ศิลปินแห่งชาติ 2564 สาขาศิลปะการแสดง

3.4 เพลงราชสีมาสง่าสวยสม ทำนองเพลงต่อเนื่องกัน

3.5 เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ แสดงความอุดมสมบูรณ์ของจังหวัดนครราชสีมาทุกด้าน

3.6 เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก ใช้สำเนียงโคราชบ่งบอกเอกลักษณ์ของท้องถิ่น

3.7 เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) ท่วงทำนองเพลงสรภัญญะแสดงความเคร่งครึมศักดิ์สิทธิ์ของท้าวสุรนารี

การประกอบสร้างความหมายเชิงสัญญาที่ปรากฏในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1. ความหมายโดยอรรถ (Denotative Meaning)

1.1 บทนำ รำลึกถึงบุญคุณของท้าวสุรนารี

1.2 เพลงชองลมโซย (ทำนองมโหรีโคราช) เทิดทูนทั้ง 2 พระองค์

1.3 เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) เป็นการเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมาครบรอบ 555 ปี

1.4 เพลงราชสีมาสง่าสวยสม เมืองโคราชมีความรุ่งเรืองและมีท้าวสุรนารีคุ้มครอง

1.5 เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ เชิญชวนมาเยี่ยมชมสถานที่ท่องเที่ยวสำคัญที่สะท้อนอัตลักษณ์ของชาวโคราช

1.6 เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับโครงการเมกกะโปรเจกต่าง ๆ และปิดท้ายด้วยการสดุดีวีรสตรีท้าวสุรนารี

1.7 เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) ความสามารถของสตรีที่สามารถเป็นผู้นำกอบกู้บ้านเมืองโคราชได้สำเร็จ

2. ความหมายโดยนัย (Connotative Meaning)

- 2.1 บทนำ ปลุกจิตสำนึกคนโคราชให้ประกอบพิธีกรรมรำบวงสรวง
- 2.2 เพลงช่อกลมโขย (ทำนองมโหรีโคราช) ควรตระหนักถึงความเสียสละของทั้ง 2 พระองค์
- 2.3 เพลง 555 ปีราชสีมา (รำโทน 555 ปี เมืองโคราช) สื่อความหมายของอำนาจของพื้นที่โคราชที่อุดมสมบูรณ์
- 2.4 เพลงราชสีมาสง่าสวยสม ชาวนครราชสีมากินดีอยู่ดีมีความสุขสำราญ
- 2.5 เพลงโคราชไมตรีสัมพันธ์ สะท้อนศักยภาพของจังหวัดนครราชสีมาให้ปรากฏแก่ผู้มาเยี่ยมชมว่ามีความยิ่งใหญ่และมีประวัติศาสตร์ยาวนาน
- 2.6 เพลงราชสีมาเมกกะโปรเจก สร้างพลังความศรัทธาของจังหวัดที่มีท้าวสุรนารีเป็นศูนย์รวมจิตใจของประชาชนจังหวัดนครราชสีมา
- 2.7 เพลงสดุดีวีรกรรมท้าวสุรนารี ทำนองสรภัญญะ (บทเก่า) สะท้อนความรักความสามัคคีและการมีท้าว สุรนารีเป็นศูนย์รวมจิตใจตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

2. อภิปรายผลการวิจัย เรื่อง “การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี” สะท้อนให้เห็นความรักความสามัคคีของชาวจังหวัดนครราชสีมาที่เล็งเห็นความสำคัญของการสื่อสารเพื่อประชาสัมพันธ์อัตลักษณ์ของจังหวัดดังกล่าวประจำจังหวัด “เมืองหญิงกล้า ผ้าไหมดี หมี่โคราช” เป็นการสื่อสารสัญลักษณ์ผ่านเนื้อเพลง/แก่นเรื่อง (Theme) สัญลักษณ์ผ่านรูปแบบการรำ (Dancing Format) สัญลักษณ์ผ่านทางทำนองเพลง/องค์ประกอบของเพลง (Elements) เนื่องในโอกาสพิเศษคือการเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี จึงมีเนื้อหาเพลงที่แสดงความจงรักภักดีและเทิดพระเกียรติสมเด็จพระนางเจ้าสุทิดา พัชรสุธาพิมลลักษณ พระบรมราชินี และสมเด็จพระเจ้าน้องนางเธอ เจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์ อัครราชกุมารี กรมพระศรีสวางควัฒน วรขัตติยราชนารี ซึ่งในทุกปีจะมีเพลงแรกเป็นเพลงเทิดพระเกียรติโดยเปลี่ยนเนื้อหาตามสถานการณ์ ทำร้ายจะอ่อนซ้นสอดคล้องกับเนื้อเพลงและท่วงทำนอง

สอดคล้องกับทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์การเมือง (Political Economy Theory) ที่สนใจมิติโครงสร้างทางเศรษฐกิจที่กำหนดความเป็นไปของสื่อและการสื่อสาร โดยพิจารณาว่าสื่อเป็นสินค้าชนิดหนึ่ง ซึ่งไม่ได้แตกต่างจากสินค้าอื่น ๆ ในระบบทุนนิยม (อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว, 2561 : น.63)

ดังนั้นการลงทุนลงแรงทั้งกำลังกายกำลังทรัพย์ของกลุ่มนางรำบวงสรวงชนชั้นกลางในปี 2566 ถึงจำนวน 555 คน จึงสร้างประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมา การจัดงานแต่ละครั้งมีผู้เกี่ยวข้องหลายภาคส่วน และใช้ระยะเวลาและขั้นตอนการดำเนินการหลายขั้นตอน ดังนั้นจึงเป็นการแสดงความรักและผูกพันของกลุ่มนางรำบวงสรวงจังหวัดนครราชสีมาได้อย่างเด่นชัด

ในส่วนของการนำเสนอบทเพลงที่แสดงศักยภาพและความพร้อมของจังหวัดนครราชสีมาเพื่อเชิญชวนให้ประชาชนมาสร้างมิตรภาพในดินแดนสุวรรณค์แห่งนี้เป็นการประกอบสร้างความหมายที่เชื่อมโยงสู่เรื่องราวที่น่าจดจำทางประวัติศาสตร์ เช่น ปราสาทหินพิมาย พิพิธภัณฑน์ไม้กลายเป็นหินอุทยานธรณีโลกจีไอพาร์ค นอกจากนี้ยังมีผ้าไหมโคราชอันเลื่องชื่อ ผ้าไหมปักธงชัยที่สวยงาม การสร้างความหมายเพื่อแสดงศักยภาพทางการค้าขาย การขนส่ง และเทคโนโลยี เป็นส่วนสำคัญที่สร้างความพร้อมที่จะติดต่อกับชาวต่างประเทศไทย จังหวัดนครราชสีมาเป็นประตูสู่ภาคอีสานที่ชาวโคราชเชื่อมโยงร้อยหัวใจเข้าด้วยกันด้วยการเคารพสักการะท้าวสุรนารี

การสื่อสารสัญญาณของการรำบวงสรวงเนื่องในโอกาสเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี จึงเป็นปีสำคัญที่ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมสร้างความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน โดยมีการเมืองเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้เนื่องจากเนื้อเพลงสื่อสารความหมายด้านการเมือง เศรษฐกิจ การท่องเที่ยว โครงการเมกกะโปรเจกต์ ทั้งนี้เพื่อสื่อสารถึงความพร้อมในทุกด้าน ทั้งนี้เพื่อแสดงศักยภาพโดยการเชื่อมโยงท้าวสุรนารีในโอกาสสำคัญผ่านการสื่อสารทางพิธีกรรมรำบวงสรวงซึ่งเป็นการสื่อสารทางวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยจังหวัดนครราชสีมาจัดงานเป็นประจำทุกปีเพื่อเฉลิมฉลองวันแห่งชัยชนะท้าวสุรนารี ซึ่งตรงกับวันที่ 23 มีนาคม ของทุกปี

สรุปได้ว่าสัญญาณเป็นศาสตร์ที่ศึกษาเกี่ยวกับระบบของสัญลักษณ์ ที่ปรากฏอยู่ในความคิดของมนุษย์ อันถือเป็นทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวของเราสัญญาณจึงเป็นการสร้างความหมายในกระบวนการผลิตสินค้าและบริการ รวมถึงวัฒนธรรมประเพณีที่อาจวนกลับมาเป็นสินค้าอีก (พีรตนย์ บุญมา, 2561 : น.6)

ดังนั้นการถ่ายทอดเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดนครราชสีมาผ่านเนื้อร้อง ทำนองและทำนองจึงมีส่วนช่วยประกอบสร้างความหมายของดินแดนและสืบทอดพิธีกรรมรำบวงสรวงท้าวสุรนารีให้อยู่สืบไป

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ควรศึกษาอัตลักษณ์ของนางรำบวงสรวงท้าวสุรนารีเพื่อเปรียบเทียบกับรำเพื่อสะท้อนความแตกต่างทางชนชั้นของสังคมระหว่างกลุ่มชนชั้นสูงที่รำแถวหน้ากับทำรำของประชาชนทั่วไป

3.2 ควรศึกษาอัตลักษณ์ของนางรำบวงสรวงท้าวสุรนารีแต่ละพื้นที่อื่น ๆ ในจังหวัดนครราชสีมาว่ามีลักษณะร่วมกันหรือแตกต่างกันอย่างไร

รายการอ้างอิง

- กาญจนา แก้วเทพ. (2541). *สตรีศึกษา*. โครงการสตรีและเยาวชนศึกษา. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- กาญจนา แก้วเทพ. (2542). *การวิเคราะห์สื่อ: แนวคิดและเทคนิค*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: เอ็ดดิสัน เพลส โปรดักส์.
- โคราชเมืองที่คุณสร้างได้. (2566). *ปีนี้ร่ำบวงสรวงย่าโมยิ่งใหญ่ที่สุด*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567, จาก https://www.facebook.com/KoratForumSkyscrapercity/posts/6042589482486307/?paipv=0&eav=AfaO_hixz9R8PwRp1y-MGctWj5Er9CVRkiLYuGLK-siVh6eaA5e_oyxVtEhgvp2noSQ&_rdr
- ชุมพล ชะนะมา. (2564). *ร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี: ความเป็นมาและบริบททางวัฒนธรรมในการแสดง*. *วารสารศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา*, 1(1), น.69-86.
- เดลินิวส์ออนไลน์. (2563). *เปิดประวัติวีรสตรีย่าโม-ย่าบุญเหลือ ศูนย์รวมใจชาวโคราช*. สืบค้นเมื่อวันที่ 31 มกราคม 2567, จาก <https://www.dailynews.co.th/news/1349310/>
- ทินวงษ์ รักอิสสระกุล. (2554). *การศึกษาอัตลักษณ์ท้องถิ่นประจำภาคเหนือตอนล่าง เพื่อการออกแบบเรขศิลป์บนบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก*. *วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร*. 33(1), น.93-110.
- ทีมข่าวภูมิภาค. (2562). *โคราชยกเลิกจัดงานย่าโม 2 ปีซ้อน หลังพบคลัสเตอร์ติดเชื้อโควิด 3 ราย*. *คมชัดลึก*. สืบค้นเมื่อวันที่ <https://www.dailynews.co.th/news/1349310/>, จาก <https://www.komchadluek.net/news/local/458680>
- นพพร ประชากุล. (2552). *ยกอักษรร ย้อนความคิด เล่ม 2 ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: เอชเอ็น กรู๊ป.
- นพจุจ ตันทัพไทย. (2554). *การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในภาพยนตร์โฆษณาทางโทรทัศน์ที่มีเด็กเป็นตัวละครหลัก*. การศึกษาเฉพาะบุคคลเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ปราณี กุลละวณิชย์ และคณะ. (2540). *ภาษาทัศนาว*. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พีรตนัย บุญมา. (2561). *การวิเคราะห์สัญลักษณ์ของนักกีฬาในภาพยนตร์โฆษณาไทย*. การค้นคว้าอิสระตามหลักสูตร นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารเชิงกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- มนต์ ขอเจริญ. (2563). *การสื่อสารความเชื่อผ่านการแสดงเพลงโคราชในบริษัทพิธีกรรมการแก้บน*. นิเทศศาสตรดุขุภักดิ์บัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วชิรารัตน์ นรินทร์เตชาภัทร์. (2564). *เครือข่ายการสื่อสารของกลุ่มผู้ร่ำบวงสรวงท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา*. นครราชสีมา : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

- วชิรรัตน์ นิรันดร์เตชาภัทร์. (2565). เครือข่ายของกลุ่มผู้รับวงสรวงทำวสุนารี่จังหวัดนครราชสีมา. ใน การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษาแห่งชาติ ครั้งที่ 55 “อนาคตอุดมศึกษาและการวิจัยหลังโควิด-19: The future of higher education and research post COVID-19” วันที่ 8-9 ธันวาคม 2565. บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, น.417-430.
- วีระพงษ์ ตามกลาง. (2561). สัญญะในการรับวงสรวงทำวสุนารี่. ใน การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ “GRADUATE SCHOOL CONFERENCE 2018”, 1(2), น.1013-1020.
- อรอนงค์ โฆษิตพิพัฒน์. (2563). แนวคิด : การสื่อสารเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของ สตรีในการพัฒนาท้องถิ่น. วารสารราชภัฏสุราษฎร์ธานี ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563).
- อัศวิน เนตรโพธิ์แก้ว. (2561). สื่อศาสตร์ Mediumology หลักการ แนวคิด นวัตกรรม. ปทุมธานี: นาคร.
- อภาพรรณ สายยศ. (2549). การวิเคราะห์เชิงสัญญะของภาพยนตร์โฆษณาเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ประเภทเบียร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาววชิรารัตน์ นีรันตร์เตชาภัทร์
วันเดือนปีเกิด	4 กรกฎาคม 2525
สถานที่เกิด	จังหวัดนครราชสีมา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	72/5 ถนนมหาตมาไทย ตำบลในเมือง อำเภอเมืองนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	อาจารย์ประจำหลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
อีเมล	wachirarat.n@nrru.ac.th
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2563	ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขานิเทศศาสตร์และนวัตกรรม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
พ.ศ. 2550	นิเทศศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวารสารสนเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
พ.ศ. 2546	ศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย (เกียรตินิยมอันดับสอง) มหาวิทยาลัยขอนแก่น

**ใบรับรองจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา
(งานวิจัยที่อยู่ในข่ายยกเว้น)**

โครงการวิจัยเรื่อง : การวิเคราะห์ข้อมูลในการร่วมวงวงตัวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา
ครบรอบ 555 ปี

ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย : อาจารย์ ดร.วีรวัฒน์ นิรันดร์คนทีพร

เอกสารที่พิจารณา :

1. แบบเสนอเพื่อขอรับพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	ฉบับลงวันที่ 16 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566
2. โครงการวิจัยฉบับสมบูรณ์	ฉบับลงวันที่ 16 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	ฉบับลงวันที่ 16 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566
4. ประวัติผู้วิจัย	
5. ใบผ่านการยอมรับจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์	

ได้รับการพิจารณาและผ่านการรับรองว่าเป็นงานวิจัยที่อยู่ในข่ายยกเว้นจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยยึดหลักเกณฑ์ตามคำประกาศของชาติ (Declaration of Helsinki) มีความสอดคล้องกับหลักจริยธรรมสากล ตลอดจนกฎหมาย ข้อบังคับและข้อกำหนดภายในประเทศ จึงเห็นสมควรให้ดำเนินการวิจัยตามโครงการวิจัยได้ โดยให้ส่งรายงานความก้าวหน้าของโครงการวิจัยทุก 6 เดือน แจ้งคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ในกรณีที่มีข้อเปลี่ยนแปลงโครงการวิจัยหรือหยุดโครงการก่อนกำหนด รายงานเหตุการณ์ที่ไม่พึงประสงค์ที่ร้ายแรงหรือเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิด รายงานข้อมูลข่าวสารที่คณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ ควรได้รับระหว่างดำเนินการวิจัย และส่งรายงานฉบับสมบูรณ์เมื่อเสร็จสิ้นโครงการวิจัย

ดร.วีรวัฒน์ นิรันดร์คนทีพร

(รองศาสตราจารย์ ดร.วีรวัฒน์ นิรันดร์คนทีพร)
ประธานคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

เลขที่ใบรับรอง : HE-228-2566

วันที่รับรอง : 31 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2566

วันที่หมดอายุ : 30 เดือนตุลาคม พ.ศ. 2567

Interdisciplinary Academic and Research Journal ISSN 2985-2749 (Online)

DR.KEN Institute of Academic Development and Promotion.
No. 139/26 Thosamon Road, Talad Sub-district, Mueang Mahasarakham District,
Mahasarakham Province, Thailand, 44000 Tel: +66946398978.
Website: <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/about>

ที่ วสว. 061/2567

21 กุมภาพันธ์ 2567

เรื่อง ตยรับการตีพิมพ์เผยแพร่ใน Interdisciplinary Academic and Research Journal

เรียน คุณวชิรวัฒน์ นิรันดรเดชภักดิ์

ตามที่ท่านได้ส่งบทความ เรื่อง การวิเคราะห์สัญลักษณ์ในการรำวงสรวท้าวสุรนารีเนื่องในโอกาสเฉลิมฉลองเมืองนครราชสีมา ครบรอบ 555 ปี (An analysis of signs in Thao Suranaree Worship Dance on the Occasion of the 555th Anniversary of Nakhon Ratchasima) เพื่อขอตีพิมพ์ใน Interdisciplinary Academic and Research Journal (Online), Old ISSN 2774-0374 (Online) : New ISSN 2985-2749 (Online) indexed by Thailand Citation Index (TCI) กลุ่ม 2, DataCite-International Data Citation, DOI CrossRef Member และ ResearchGate กองบรรณาธิการได้ดำเนินการตามกระบวนการพิจารณาบทความโดยเสนอขอความเห็นกรรมการกลั่นกรองบทความ (Peer Review) พิจารณาตรวจแก้ไขเพื่อความสมบูรณ์ของบทความก่อนการลงตีพิมพ์ กองบรรณาธิการขอแจ้งให้ท่านทราบว่าบทความที่ท่านได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (Peer Reviewer) จำนวน 3 ท่าน เรียบร้อยแล้ว และอยู่ในขั้นตอนการตีพิมพ์ใน Interdisciplinary Academic and Research Journal ปีที่ 4 ฉบับที่ 2 ประจำเดือน มีนาคม-เมษายน พ.ศ.2567 ติดตามบทความได้ที่ <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/IARJ/about>

ขอขอบคุณที่ท่านส่งบทความมาเพื่อเผยแพร่ กองบรรณาธิการหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับบทความที่น่าสนใจ และเป็นประโยชน์จากท่านเพื่อนำมาลงตีพิมพ์ในวารสารฯ ฉบับต่อไปเช่นเคย
จึงเรียนมาเพื่อโปรดทราบ

ขอแสดงความนับถือ

(ผ.ศ.ดร.สิญญา เคนภาภูมิ)

บรรณาธิการ

โทรศัพท์ +66946398978

E-mail: dr.keninstitute@gmail.com

